

PEDAGÓGUSOK LAPJA

LXXI. ÉVFOLYAM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA
ÉS HÍRLEVELE – 2015. FEBRUÁR 10.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

2.

LEGYÜNK KREATÍVAK!

Úgy a nyolcvanas évek második felétől ebben a látszólagos biztonságban élő országban a kreativitás sokak számára jelszó volt, vagy még több is annál, beépült a gondolkodásunkba, előrevivő erő volt, amely nélkül nemhogy boldogulni, de létezni sem volt érdemes. Mivel a lassan felpuhuló diktatúrában a jövő ígéretét hordozta, sokaknak adott szárnyakat, sokakból hozta ki a legjobbat. Úgy tűnt, a rendszerváltás lesz a ráadás, amely végre elhozza azt a boldogabb kort, amelyben minden kreatív képességünk, készségünk kiteljesedhet, sőt, az önmagában alapkövetelménnyé válik.

Nem így lett. Mára nemcsak maga a szó, hanem mögöttes tartalma, jelentése is úgy elsatnyult, mint régóta használt papucs orrán a kopott csutkáva silányodott bojt. Jelszó helyett inkább szitokszó lett belőle. Na, jó, talán még nem szitokszó, de pozitív töltése halvány árnyéka lett önmagának, a társadalom érzelmi grafikonján inkább már a negatív tartományban kell keresnünk. Több oka van ennek, amelyben a politikai szál éppúgy megtalálható, mint az emberi természet sokszínűsége a lustaságtól az alázatos kényelmességig.

No, és nyilván benne van az a csalódás is, hogy a rendszerváltás mégsem hozta el a kort, amelyben a kreativitás alapkövetelménnyé válhat. Illetve olyan kort hozott, amelyben mindennapos gyakorlattá vált, hogy a mindenkori hatalom jóvoltából egyeseknek alapkövetelmény, másoknak tiltott gyümölcs lett. Persze, a szavak szintjén sátoros ünnepek alkalmával alibiből a hatalom is fölmutatja, de nem gondolja komolyan, nem is nagyon szeretné, hogy mindannyian egyformán éljünk vele.

Azért legyünk őszinték önmagunkkal szemben is, és valljuk be, nekünk, átlagembereknek ijesztő volt egy kicsit az a rendszerváltáskor hirtelen felbukkanó lehetőség, amelyik illetén formán egyik napról a másikra követelménnyé válhat. Hisz a biztonság megszokott langymelege helyett mindenkitől kockázatos kedvet követelt, annak a képességét, hogy egy esetleges kudarc elviselése közben azonnal megtaláljuk az abból kivezető utat. Így a nagy többség meghátrált, azt választotta, aki biztonságot ígért, még olyan áron is, ha ezért kreativitás helyett az igazodást, az alkalmazkodást kellett jelszóként a zászlajára tűzni. Magyarországon megfagyott az idő.

Ebben a fagyos világban a hatalom birtokosai közül néhányan egy végképp letűnt kor örökre idejét múlt, visszahúzó eszmerendszeréhez menekültek, néhányan a dacos kibekkelést választották, néhányan pedig a rég volt, évtizedekkel korábbi kreativitás paraszát próbálják ráerőltetni egy új, egészen másfajta Magyarországra, mint amilyen az a rendszerváltáskor volt.

Oktatásunk mindennek ékes bizonyítéka. Egy korszerű, a világgal együtt haladó reform hullt a semmibe, hogy felváltsa egy, a kreativitást végképp száműző, azt gyakorlatában egyenesen megtagadó új rendszerrel. Most, talán a józan ész, talán a feketén, fehéren bizonyító erejű lemaradásunk miatt mintha enyhülni látszana a szorítás. Új és új ötletek bukkannak fel a jobbításra, mint legutóbb például a kilenc évfolyamos általános iskola. Hogy mi lesz belőle, ma még nem tudni, mint ahogy azt sem, hogy lesz-e belőle egyáltalán valami. Egy biztos, ha jól vezetik be, akkor a diákoknak, az országoknak és a jövőnek is hasznot hoz.

Valamikor mi, magyarok nagyon büszkéek voltunk kreatív mivoltunkra. Az elhagyott országúton a lerobbant autóhoz nejlonharisnyából ékszíjat varázsoló sofőr esete legendává nemesült, úgy mondtuk: világszerte elismerést hozott. Ne hagyjuk hát, hogy egy újabb, jó lehetőséget pont a kreativitás hiánya torpedózzon meg. Hajdanvolt képességünkkel szorítsuk rá a hatalmat, hogy a kilenc évfolyamos általánost csak jól vezethesse be.

Az új jelszó tehát: legyünk kreatívak!

Gondolkozzatok el ezen, mai magyarok!

Millei Ilona

A TARTALOMBÓL

Újra tárgyalta a sztrájkbizottság

A kormány valamilyen szinten jogszabályban rögzítette a sztrájkbizottsági megállapodás alapján a szakszervezetek kívánságait, de nagyon sok esetben azok továbbvitelére a gyakorlatban nem mindig, vagy nem megfelelően került sor. (Galló Istváné)

3

4

Védik az érettségit a politikától

Csökkentheti a társadalmi mobilitást, ha kevesebben érettségiznek le, a gazdag családok gyerekei még nagyobb eséllyel jutnak majd érettségihez, mint a szegényeké. A kutatók szerint az alapdiagnózis is téves.

5

A kormányok rövid távon gondolkodnak

Mivel az egyházi iskoláknak nőtt az aránya, ezért ez torzítja az adatokat. Annnyit azonban így is látunk, hogy még ezzel a korrekcióval együtt is tovább csökkentek az oktatási ráfordítások. (Varga Júlia)

8

Életforma-ütközés

Ezért érintette drámaian az egész magyar felső-, majd a közép- és alsófokú oktatást, hogy behozták Magyarországra a nyugati minősítési rendszert. Legalábbis ezt próbálta ez a kormány, de mivel hülyén vezették be, ezért senki nem ért belőle semmit. (Lengyel László)

12

Jártányi

Bogár – aki amúgy a görbe asszony gyerekkori szerelme volt – öt évet kapott. Amikor kijött, a családja szépen visszafogadta, és nemcsak a gyerekei, a felesége is megbocsátott neki. Ahogy a falu se találta bűnösnek. (Andrasew Iván)

13

Mire számíthat a magyar?

A mai szabályozási környezet nem a törvény erején, hanem az erő törvényén alapul. A tervezést gyengítő elem az adórendszer folyamatos, korábbi vállalásokkal ellentétes átalakítása. (Csillag István)

A ráncba szedett ország

A nyolc évfolyamos gimnázium az ötödik évfolyamon kezd, így az általános iskola negyedikeseinek kell sikeresen felvételizniük ahhoz, hogy meglegyen a folytatás a gimnáziumi ötödik évfolyamon. (Szűdi János)

14

16

Emlékezni mindennapi kötelességünk!

Az államnak, a társadalomnak, a polgároknak közösen gondoskodniuk kell arról, hogy mindenki szabadon és biztonságban élhessen nálunk, vallástól és származástól függetlenül. (Angela Merkel)

Választ várnak a gyógypedagógusok

Ülést tartott a PSZ Gyógypedagógiai Tagozatának intézőbizottsága

A PSZ budapesti székházában tartotta első ülését az újjáválasztott Gyógypedagógiai Tagozat intézőbizottsága 2015. január 14-én. A résztvevők megállapodtak abban, hogy – a tervek szerint – tavasszal országos értekezletet tartanak, amelyen meghívott előadóktól szeretnének választ kapni a gyógypedagógusokat leginkább érintő szakmai problémákra. Ezek közül néhány az ülésen is fölmerült, például hogy a magasabb szakmai követelményekkel fordítottan arányos a bérezésük. Sételmezték, hogy nincs gyógypedagógiai pótlék, megszűnt a különleges szakértelmet elismerő pótlék, a szakvizsgázott gyógypedagógus saját zsebéből kénytelen sok pénzt fizetni, ha szakfelügyelőnek jelentkezik. Aki elvégzi a képzést, automatikusan bekerül a mesterpedagógus kategóriába, így bére 70 ezer forinttal növekszik, míg tanítói vagy tanári diplomával a szakfelügyelő munkáját akár 100 ezer forinttal becsülik többre.

A gyógypedagógusok régóta szeretnék elérni, hogy a kormány állítsa vissza a képzés önállóságát, vizsgálja felül a vidéki egyetemeken a képzés színvonalát, de felvetésükre nincs válasz.

Az intézőbizottság tagjai januári ülésükön azt is szorgalmazták, hogy növekedjen az oktatást-nevelést segítő technikai-adminisztratív dolgozók bére. Ők 2008 óta nem kaptak fizetésemelést, így nettó 60-80 ezer forintból kénytelenek megélni.

Az intézőbizottság döntése szerint önálló alapszervezetek is csatlakozhatnak az országos gyógypedagógiai tagozathoz. Facebook-csoport is létrejön a szakmai párbeszéd élénkítésére.

László Judit

Közel kell vinni a gyerekekhez a holokauszttal oktatását

Magyarországon minden adott ahhoz, hogy a diákok hiteles képet kapjanak a holokausztról, az viszont nem megoldott, hogy közel is érezzék magukhoz a meggyilkolt zsidókat – mondta az InfoRádióknak a Történelemtanárok Egyletének elnöke január 27-én. Elmondta, a diákok mind általános, mind középiskolában többféle módon is találkozhatnak a holokauszttal témájával. Tartalmazza ezt a kerettanterv is, és ezenkívül április 16-án a holokausztnap másfajta, rendhagyó megemlékezésre is lehetőséget biztosít. Hozzátette: magában a tantervben általában egy, esetleg két óra áll rendelkezésre a téma megbeszélésére. Ennek során nyilván a legalapvetőbb tudnivalókat meg kell hogy ismerjék a diákok, de a módszerek, ahogyan ezt megtehetik, igen sokfélek lehetnek. Miklósi László felhívta a figyelmet arra, hogy a holokauszttal való foglalkozás nem a holokauszttal óráján kezdődik. „A zsidókról természetesen nem lehet először ennél a témánál szólni. A zsidókról, mint egyébként más kisebbségekről is, folyamatában kellene, hogy tanítsunk. Sajnos ez sokszor nem így történik napjainkban. Tudniuk kell a diákoknak, hogy kik voltak azok, akiket el akartak pusztítani. Például milyen közülük volt a magyar kultúrához, tudományhoz, a magyar polgárosodáshoz a zsidóknak, tudniuk kell, hogy ez a csoport beilleszkedett, és be is akart illeszkedni Magyarországra, majd az I. világháborút követően történt a fordulat, a kirekesztés. És nem csak a német bevonulás után, amikor egészen drámaivá vált a helyzet. Ha ezt folyamatban megtanítjuk a diákjainknak, akkor felkészültek már ennek a végiggondolására, és nem idegenként fogadják ezt a témát” – mondta a Történelemtanárok Egyletének elnöke.

Számba vennék a veszélyben lévő középiskolákat

A Párbeszéd Magyarorszáért azt kéri a tanároktól, diákoktól és szülőktől, hogy e-mailben jelezzék nekik, ha megszűnés vagy keret-számcsoökkentés fenyegeti középiskolájukat. A párt térképen tervezte feltüntetni az összes veszélyben lévő oktatási intézményt – mondta Erőss Gábor, a párt elnökségi tagja január 23-án. A politikus felidézte, hogy bezárja kapuit a szegedi Rogers iskola. Szerinte a vezetés hibájáért a tanulókat és a pedagógusokat büntetik. Erőss Gábor úgy fogalmazott: Orbán Viktor „egyszer a fejébe vette”, hogy leépíti a gimnáziumi és szak-középiskolai férőhelyek számát, mert „engedelmessé bérabszolgákra van csak szüksége”, és a miniszterelnök ezt a tervét végre is hajtja. Hangsúlyozta, hogy pártja a közelmúltban ezért indította el az El a kezekkel a gimiktől! elnevezésű kampányt. Elmondta: létrehozzák a gimik@parbeszedmagyarorszagert.hu e-mail címet, ahová bármely tanár, szülő vagy diák írhat, aki attól fél, hogy bezárják a középiskoláját, vagy lecsökkentik annak keret-számát. Az ellenzéki párt emellett közérdekű adatkérésrel fordul az Emberi Erőforrások Minisztériumához, amelyben arról érdeklődnek, hogy idén és a következő években mely középiskolákban és mennyivel csökkentik a keretszámokat, illetve hogy ezeket a döntéseket milyen szakmai háttéranyagok alapján hozzák meg. *MTI*

Hanesz József a Klik elnöke

Hanesz József, a Klik eddigi megbízott elnöke február 6-án átvette hivatalos elnöki kinevezését az emberi erőforrások miniszterétől.

Hanesz József 2014. július 15-étől volt a Klik megbízott elnöke, ezt követően a köznevelésért felelős államtitkár, Czunyné dr. Bertalan Judit javaslatával egyetértve az emberi erőforrások minisztere a Klik elnökévé nevezte ki. Szakmai életútját pedagógiai területen kezdte meg, majd szakközgazdászként a pénzügyi terület több szintjét, ágazatát ismerte meg. Gazdasági szakemberként önkormányzati és központi igazgatási területen töltött be vezetői pozíciókat. Ezt követően a Komárom-Esztergom Megyei Intézményfenntartó Központ (MIK) központvezetői feladatait látta el. Később a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal igazgatói feladatainak ellátására kapott megbízást. Pályája során szerzett gazdasági, pénzügyi ismeretei nagyban segíthetik a Klik működésének hatékonyabbá tételét.

OLVASD, ÉS ADD TOVÁBBI!

A Pedagógusok Lapja évi előfizetési díja 5 százalék áfával 4500 forint. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek csekket postázunk. Az egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 120 000 forint, a féloldalas 60 000, a negyedoldalas 30 000 forint. Minden egyes díjtelt 27 százalékos áfa terhel. A hirdetések beküldésének határideje: a megjelenési hónap 1. napja.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Az OKÉT tevékenységében részt vevő

Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) hivatalos hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: Millei Ilona

Technikai szerkesztő: Márfiné Bécsi Erika

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Telefon/fax: 322-8464

Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája

1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8453

Felelős kiadó: Galló Istvánné elnök

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu

Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 4500 Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

ÚJRA TÁRGYALT A SZTRÁJKBIZOTTSÁG

A kormány vállalása nagyrészt teljesült, a kivitelezésben igen sok a probléma

A kormány valamilyen szinten ígéretéhez híven jogszabályban rögzítette a sztrájbizottsági megállapodás alapján a szakszervezetek kívánságait, de nagyon sok esetben azok továbbvitelére a gyakorlatban nem mindig, vagy nem megfelelően került sor – kezdte sajtótájékoztatóját január 23-án *Galló Istváné*. A PSZ elnöke elmondta, ezt a szakszervezetek folyamatosan kemény kritikával illették, és a megállapodással zárult sztrájbizottsági tárgyalások után pontosan két évvel ezézt kezdeményezték az aláíró szakszervezetek (Pedagógusok Szakszervezete, Magyar Köznevelési és Szakképzési Szakszervezet, Országos Vezetői Szakszervezet) az újabb tárgyalást. A találkozóan *Balog Zoltán* miniszter, *Czúnyiné dr. Bertalan Judit*, a köznevelésért felelős államtitkár és *Sipos Imre* helyettes államtitkár vett részt. A felek részletesen áttekintették, hogyan teljesült a megállapodás.

A PSZ elnöke arra, hogy a gyakorlatban nem minden a megállapodás szerint történt, példaként hozta fel az intézményvezetők munkáltatói jogkörét. A kormány nem engedett abból, hogy elvegye tőlük a munkaviszony létesítése, megszüntetése, illetve a gazdálkodás feletti rendelkezés jogát, de a szakszervezetek kérésére az intézményvezetők további jogait jogszabályban rögzítették. Ugyanakkor a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ szervezeti és működési szabályzatában ez már nem folytatódott, és a Klik szervezeti és működési szabályzata ezeket a munkáltatói jogokat valóságos tartalommal nem töltötte fel. Egyébként a Klik működési zavarainak jelentős része ebből adódik – jegyezte meg az elnök.

Pressziók a mindennapokban

Galló Istvánné arról is beszélt, hogy a megállapodásnak megfelelően kisebb késéssel ugyan, de megkötötték a Kollektív szerződést. Ugyanakkor a pedagógusoktól naponta érkezik a panasz, hogy az abban foglaltak, például a 32 óra intézményi benttartózkodás dokumentálása vagy a túlmunkáknak a kifizetése „enyhén szólva is léket kapott”. A kollégákra ugyanis pressziót gyakorolnak, hogy ne a tényleges munkavégzési idő jelenjen meg a dokumentációban. „Ennek pedig feltehetően az az oka – hiába van a megállapodás és a Kollektív szerződés –, hogy a Klik kevés pénzzel rendelkezik.

A mostani találkozón igen hangsúlyosan szóba került a szakképzés átalakítása. Ezzel kapcsolatban a szakszervezet többszöri kezdeményezése ellenére semmiféle írásbeli dokumentumot nem juttatott el hozzá a Nemzetgazdasági Minisztérium, „holott a megállapodás tartalmazza, hogy a köznevelési rendszerrel kapcsolatos változtatások előtt a szakszervezetek véleményét ki fogják kérni”.

Aktuális kérdésként vetették fel a szakszervezetek, hogy az új pedagógus-bérrendszer bevezetésével a pótlékokat is „től-ig” állapítja meg a rendelet, ugyanakkor ehhez pénzforgást nem biztosítanak, és ez is feszültségforrás.

Szóltak arról, hogy az intézményvezetők kötelező órászám-rosszul szabályozott a decemberben elfogadott törvény-módosításban – jegyezte meg a PSZ elnöke.

Folyamatosan működjön az ágazati érdekegyeztetés

Javasolták, hogy több ponttal egészítsék ki a sztrájbizottsági megállapodást, többek közt, hogy a köznevelésért és a szakképzésért felelős miniszter kössön megállapodást az oktatásban reprezentatív szakszervezetekkel a jogalkotásban való partneri kapcsolat létrehozására. Azt is szeretnék, hogy az egyeztetéseket előzzék meg szakmai tárgyalások. Fontosnak tartják, hogy a Kollektív szerződés kiterjedjen a szakképző intézményeket fenntartó jövőbeni központra is. Szeretnék, ha

munkabizottság alakulna, amely áttekinti a köznevelési törvényt, a pedagóguskar és a szakszervezetek jogosítványainak összehangolását. Elmondta, hogy az egyeztetésen kifogásolták, hogy kikerült a köznevelési törvényből: az NPK nem sérti a szakszervezeti jogosítványait. Ígéretet kaptak ennek visszahelyezésére. A bizottság munkájának eredményeként szűk egy hónapon belül ismét tárgyalásztalhoz ülnek majd. Galló Istvánné azt is elmondta, elvárják, hogy folyamatosan működjön az ágazati érdekegyeztetés, ahogy azt is, hogy az intézményfenntartó központok költségvetésében biztosítsák a kollektív szerződés végrehajtásához szükséges költségvetési fedezetet.

Havi 15 ezer forint pluszjuttatás

A tárgyaláson felvetették a nem pedagógus alkalmazottak bérének rendezését is, azt szeretnék, ha legalább havi 15 ezer forintos pluszjuttatást kapnának. Elvárják annak a garanciáját, hogy ez az önkormányzati fenntartású óvodáknál a dadusokra és az óvodatitkárokra is kiterjedjen.

Hajnal Gabriella, az Oktatási Vezetők Szakszervezetének elnöke azt mondta: a túlóra elszámolásának rendezése rendkívül fontos lenne, ahogy a pótlékoké is, utóbbival a minőségi munkát lehetne szerinte díjazni. Az életpályamodell anomáliáit szintén rendezni kell – mondta. Példaként említette, hogy a belépő mesterszakos pedagógusokat pótolni kell, ők más jellegű munkát is fognak végezni, megfelelő helyettesítésüket meg kell oldani. *Tóth József*, a Magyar Oktatási és Szakképzési Szakszervezet vezetője kiemelte: fontosnak tartják, hogy folytatódik a párbeszéd. Úgy látják, a kormány nyitott a szakmai javaslatokra.

A miniszter és a tárgyalás

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere szerint a január 22-ei tárgyalás célja az volt, hogy áttekintsék, a köznevelési rendszerének állami fenntartásba vétele jól szolgálja-e a nevelő- és oktatómunka folyamatos és zavartalan működését. A tárcavezető a tárgyaláson hangsúlyozta, hogy a kormányzat továbbra is számít a megbeszélésen részt vevő érdekvédelmi szervezetek munkájára. A korábbi megállapodás további pontokkal való kibővítésével kapcsolatban a tárcavezető ígéretet tett arra, hogy az államtitkárság áttekinti a javaslatokat, amelyekről szűk egy hónapon belül újabb plenáris megbeszélésen is tárgyalni fog a szervezetekkel.

A szakszervezetek javaslatára Balog Zoltán egyeztetést és monitoringbizottság felállítását fogja kezdeményezni az Emmi, az NGM és a szakszervezetek között. A felek megállapodtak abban, hogy a megkezdett a szakmai egyeztetések, a párbeszéd tovább folytatódik a minisztérium és a szakszervezetek között.

PL-összeállítás

VÉDIK AZ ÉRETTSÉGIT A POLITIKÁTÓL

A kutatók szerint a kormány alapdiagnózisa is téves

Egy vidéki háznyival kevesebbük lesz az érettségi nélkülieknek – állapította meg az MTA és a Corvinus közös, *Az érettségi védelmében* című, január 10-én közzétett tanulmánya. Az MTA kutatói, *Hajdú Tamás, Hermann Zoltán, Horn Dániel, Kertesi Gábor, Kézdi Gábor, Köllő János és Varga Júlia* által készített tanulmányból egyértelműen kiderül, ha a kormány csökkentené a gimnáziumi férőhelyszámot, azzal a többre és jobbra törekvő családok százazreit fosztaná meg az anyagi boldogulás és a munkában való kiteljesedés lehetőségétől. Csökkentheti a társadalmi mobilitást, ha kevesebben érettségiznek, mivel a gazdag családok gyerekei nagyobb eséllyel jutnának el addig, mint a szegényeké. A kutatók szerint az alapdiagnózis is téves.

A tanulmány előzménye az a képzési reform, amelyet a szakmunkát fetisizáló *Orbán Viktor* miniszterelnök a legfontosabb, előttünk álló átalakításnak nevezett. A kormány folyamatosan arra hivatkozik, hogy miközben a rendszerváltás óta mindenki gimnáziumba akar menni, Magyarországon súlyos szakemberhiány van, és itt az idő újra megerősíteni a szakképzést. Eszerint a szakiskolák az NGM alá kerülnek, leválasztják róluk az érettségit adó intézményeket, és egyenként nézik majd meg, hogy mely gimnáziumok működhetnek a jövőben is.

A középfokú szakképzés húsz éve állandó szinten van

A kormány hivatkozásával ellentétben az MTA hét kutatója számokkal támasztja alá, hogy már az alapdiagnózis is téves, az elmúlt 20 évben a középfokú szakképzés gyakorlatilag végig állandó szinten volt.

A szakközép ráadásul inkább juttat munkához: az ott érettségizők 4,8 százalékos átlagos munkanélküliségével szemben a szakiskolával rendelkezőknél 8 százalék volt az utóbbi időben az állásnélküliek aránya. És akkor még arról nem volt szó, hogy

25 százalékkal magasabb a szakközépiskolai érettségivel bírók átlagkeresete. A fizetési különbség még az azonos szakmákban dolgozóknál is – a mai bérekkel számolva – összesen bő 8 millió a nyugdíjig, vagyis egy vidéki házzal kevesebb juthat az érettségi nélkülieknek.

Ezzel szemben a szakiskolában végzetek kétszer akkora eséllyel szorulnak ki a szakmájukból, mint a szakközépiskolában vagy gimnáziumban érettségizettek. A tervezett magyarországi reformok a célként megjelölt duális képzés természetének teljes félreértéséről tanúskodnak – írják.

Lengyelország lehetne a példa

A kutatók szerint hamis az a gyakran hangoztatott szólam is, hogy Magyarországon diplomástúlképzés van, hiszen még a legfiatalabb korosztályban is az EU-s országok alsó harmadában vagyunk a felsőfokú végzettségek arányait tekintve.

A kevesebb érettségi minden továbbtanulásban gondolkodó családot nehezebb helyzetbe hozna, de legrosszabbul a szegényebbek jönnének ki a változásokból. Hogy pontosan mennyire rosszul, arra a most nyilvánosságra hozott vizsgálatban többféle

szimulációs számítást is elvégeztek, és mindegyikből az látszik, hogy a lépés tovább növelné az egyenlőtlenségeket a magyar társadalomban.

A magyarhoz hasonló gazdaságokban a munkaerő-kereslet mindenhol a nem rutin jellegű szellemi tevékenységek felé tolódik el. A kutatók maguk is azt írják, hogy a megállapításaik „semmilyen meglepetést nem okoznának egy, a fejlett piacgazdaságokból összegyűlt közönségnek, legfeljebb nem értenék, hogy miért osztunk meg velük közhelyesnek számító megfigyeléseket”. Hogy mégis le kellett írniuk, nem őket minősíti.

A szakemberek a tanulmányukban példaként Lengyelországot állítják a kormányzat elé, ahol a kötelező alapképzés, illetve a szakma megszerzéséig tartó oktatás meghosszabbításával (kilenc, illetve 12-13 évre), a korai szelekció kiiktatásával, a tanári fizetések emelésével ugrásszerű javulást értek el a gyerekek a PISA-teszteken. Hozzávetőleg: ha a kormány nem áll el a tervezett oktatási reformtól, úgy a többre, jobbra törekvő családok százazreit fosztják meg az anyagi boldogulás és a munkában való kiteljesedés lehetőségétől.

PL-összeállítás

LOVÁSZ: TÖBB DIPLOMÁS KELL

Ma már kevés egy érettségi – nyilatkozta a Népszabadságnak a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, aki szerint több diplomásra volna szükség. Kiemelte: véleménye szerint Magyarországon az egyetemek a közép-európai átlagnál is rosszabbul finanszírozottak, s elengedhetetlen, hogy a közeljövőben ez megváltozzon.

A lap január 12-ei számában megjelent interjúban *Lovász László* a felsőoktatási stratégiával összefüggésben azt mondta: jó, hogy elkészült egy ilyen hosszú távú koncepció, ugyanakkor jó lett volna, ha az egyeztetésre egy hétvégénél több idő állt volna rendelkezésre. Az MTA elnöke szerint Magyarországon az egyetemek a közép-európai átlagnál is rosszabbul finanszírozottak.

Azról is beszélt: a stratégia szerint a felsőoktatás finanszírozásának javulása nem várható a következő években, holott az intézmények költségvetési helyzetének javítása szerinte elengedhetetlen. *Lovász László* szerint a pályaelhagyó bölcsész nem fölöslegesen kiképzett valaki, és arra is kitért: több diplomásra lenne szükség. Hozzátette: a statisztikák nem támasztják alá, hogy a diplomások körében nagyobb lenne a munkanélküliség, sőt kisebb. Úgy vélte, minél több fiatalnak kell olyan általános képzést nyújtani, amelynek segítségével viszonylag könnyen meg tudja tanulni egy-egy szakmán belül a változásokat – olvasható az interjúban.

Forrás: nol.hu

Államtitkár az Akadémián

Az MTA elnökének meghívására a szervezet vezetői kollégiumának tagjai eszmecsere-t folytattak *Palkovics László* felsőoktatásért felelős államtitkárral a felsőoktatás fejlesztésének irányvonalairól és az ezt megalapozó Fokozatváltás a felsőoktatásban című felsőoktatási stratégiáról – közölte az Akadémia január 23-án.

A közlemény szerint az Akadémia vezetői üdvözltek, hogy a stratégia kormány által elfogadott változatába beépítették az MTA és a Magyar Rektori Konferencia számos javaslatát, és egyetértének a felsőoktatás fejlesztésének fő célkitűzéseivel, támogatják a megvalósításukat.

A megbeszélésen a felsőoktatásért felelős államtitkár és az MTA vezetői megállapodtak abban, hogy rendszeresen egyeztetnek a stratégiai dokumentumban foglalt megvalósításáról, a felsőoktatási intézmények és az akadémiai intézményhálózat együttműködési lehetőségeiről.

A KORMÁNYOK RÖVID TÁVON GONDOLKODNAK

Varga Júlia: azt értik félre, hogy mire van szüksége a munkaerőpiacnak

Az érettségit adó képzés arányának csökkentése nagyon súlyos, nagyon téves helyzetértékelésen alapuló, nagyon rossz lépés lenne. Négy-öt év alatt mintegy 200-300 ezer fiatal, és velük Magyarország is vesztese lenne – derül ki abból a beszélgetésből, amelyet Varga Júliával, az MTA oktatásgazdaságtan-kutatójával készítettünk. Ő az egyike annak a hét kutatónak, akik a közelmúltban hozták nyilvánosságra tanulmányukat Az érettségi védelmében címmel (I. Védik az érettségit a politikától 4. oldal). Varga Júlia mindenkit arra biztat, hogy olvassa el a tanulmányukat, nézze meg az ábráit, a táblázatokat, és úgy mérlegeljen, alakítsa ki a saját véleményét az ügyben.

– **Hogyan látja, a magyar oktatás anyagi helyzetében milyen tendencia valósul meg a rendszerváltás óta?**

– Erre a kérdésre nehéz lenne néhány mondatban válaszolni, hiszen 25 év alatt nem lehet egységes tendenciáról beszélni. Ez alatt az időszak alatt voltak olyan szakaszok, amikor növekedtek a ráfordítások, aztán olyanok, amikor csökkentek. Amit talán érdemes kiemelni, hogy a gazdasági válság hatására 2008 és 2011 között (2011-re van az utolsó nemzetközi összehasonlítható adat) Magyarországon csökkentek a legjobban a GDP arányában kifejezett oktatási ráfordítások az összes megfigyelt ország közül, és hogy 2011-ben Magyarországon voltak a legkisebbek az oktatási ráfordítások a GDP arányában az összes EU-ország között. Hozzátenném, hogy az országok túlnyomó többségében a válság alatt növekedtek a GDP-arányos oktatási ráfordítások, mert ha csökkent is a GDP, nem vettek vissza az oktatási ráfordításokból. A csak Magyarországra vonatkozó adatokból pedig azt látjuk, hogy a kiadások azóta is csökkennek. Azt sajnos nem lehet megmondani, hogy pontosan mennyivel, mivel a statisztikai adatgyűjtésből hiányoznak az egyházi és az alapítványi iskolák finanszírozására szánt pénzek. Mivel az egyházi iskoláknak nőtt az aránya, ezért ez torzíja az adatokat. Az adatokból annyit azonban még így is látunk, hogy még ezzel a korrekcióval együtt is tovább csökkentek az oktatási ráfordítások. Azt gondolom, hogy ilyen kevés pénzből csodára nem lehet számítani.

– **Eddig sokan úgy gondoltuk, az oktatásba befektetni kell, mert az kifizetődik. Úgy tűnik, mostanában mások meg úgy gondolják, hogy nem...**

– Azt gondolom, hogy az, hogy az oktatásba befektetni jó beruházás, ma már közhely. Nagyon sok mindent tudunk erről, például az iskolázottság gazdasági növekedésre való hatását is ki lehet mutatni, és azt is, hogy nem fordított összefüggésről van szó. Tehát nem azok az országok tud-

nak többet költeni az oktatásra, amelyek gyorsabban növekszenek, hanem az iskolázottság javulása serkenti a növekedést. De szavak szintjén hiába ismerik el nálunk is azt, hogy jó befektetés az oktatás, mert az oktatási befektetések megtérüléséhez hosszabb időre van szükség, és a kormányok rövid távon gondolkodnak. Nem gondolkodnak négy évnél előbbre.

– **Önök heten elkészítettek egy tanulmányt, ami pillanatnyilag szöges ellenétben áll azzal a miniszterelnöki elvárással, miszerint 2015-ben a szakmunkásképzést helyezik előtérbe a gimnáziumi oktatás helyett. (Orbán Viktor tavaly ősszel beszélt arról, hogy „az országnak nem közepes gimnazistákra, hanem jó szakemberekre van szüksége”). Mi készítette önöket arra, hogy ezt a tanulmányt elkészítsék?**

– Mind a heten nagyon régóta foglalkozunk oktatásgazdasági kérdésekkel. Ez a tanulmány sok előzetes kutatás eredménye, és most új számításokat is végeztünk hozzá. Azt gondoljuk, hogy ha valóban lecsökkentik a gimnáziumi és szak-középiskolai továbbtanulási arányokat, az egy nagyon káros terv, mert egész generációk lehetőségeit fogja hosszú időre meghatározni, ahogy a versenyképességet is.

– **Az orbáni bejelentés kongatta meg a vészharangot? Mert a tendenciát már korábban is látni lehetett...**

– Mi nagyon régóta foglalkozunk ilyesmivel, nagyon régóta publikálunk ilyen dolgokat, csak legfeljebb sokan nem olvasták, nem jutott el a közvéleményhez. De azt gondolom, hogy az érettségit adó képzés arányának csökkentése nagyon súlyos, nagyon téves helyzetértékelésen alapuló, nagyon rossz lépés.

– **Mi a legnagyobb tévedés benne?**

– Az, hogy az az elgondolás van emögött, hogy az érettségi felesleges luxus, amire nincs szükségük azoknak a fiataloknak, akik

nem akarnak felsőfokon továbbtanulni, csak valamilyen szakmát akarnak elsajátítani, és szakmunkásként elhelyezkedni. Ezt próbáltuk megcáfolni azért, mert ez teljes félreértés. Tulajdonképpen azt értik félre, hogy mire van szüksége a munkaerőpiacnak. Arra, hogy olyan emberek kezdjenek el szakmát tanulni, akik megfelelő alapkészségekkel rendelkeznek, akik tudnak is tanulni, tudnak alkalmazkodni, tudnak újabb feladatokat megtanulni, aszerint, ahogy az életpályájuk során szükségük lesz rá. Az, aki 2015-ben jön ki a szakiskolából, 2062-ben megy nyugdíjba. Senki nem gondolhatja, hogy ez alatt a hosszú idő alatt nem kell majd neki nagyon sok minden újat megtanulnia. Látjuk azt is, hogy a végzett munka tartalma változik, mert még az egyszerűbb munkakörökben is egyre több olyan feladat van, amiben pontosan ezekre az alapkészségekre egyre nagyobb mértékben van szükség, ezek a munkakörök is egyre inkább olvasás-, írásigényesek. Ezt nem segíti, hogy lecsökkentjük a szakiskolai képzés idejét, drasztikus módon csökkentjük a közismereti tárgyaknak az óraszámát. A másik félreértés a német rendszerű duális képzésre való hivatkozás. Azok a német fiatalok, akik a szakképzésbe kerülnek, előtte kilenc vagy tíz évet jártak általános képzést nyújtó iskolába. Addig az iskolai pályafutásuk során mintegy 7200–7900 közismereti órájuk volt. Annak a tanulónak, aki Magyarországon megkezdte a szakiskolát, csak körülbelül 5700 közismereti órája volt, és utána a szakiskolában is alig részesül általános képzésben. Ugye nem várhatjuk, hogy annak a magyar szakiskolai tanulónak, aki ilyen előzmények után heti hat óra közismereti képzést kap, ugyanolyan készségei legyenek, mint német társának? Ez nyilvánvalóan nem lehet. Tehát ahhoz, hogy a német rendszerű duális képzés működhesen, arra van szükség, hogy olyan fiatalok menjenek a szakképzésbe, akik hasonló mértékben kaptak általános képzést, mint német társaik, akik tudnak tanulni, akiknek megvannak az alapkészségeik.

(Folytatás a 6. oldalon)

A KORMÁNYOK RÖVID TÁVON GONDOLKODNAK

(Folytatás az 5. oldalról)

– **Ha valaki gimnáziumba megy, esetleg utána még szakmát is tanul, az sok pénzbe kerül az államnak is. Nem arról van szó, hogy a hatalom nem akar pénzt áldozni erre?**

– Lehet, hogy a kiadások csökkentése is belejátszik, ezt nem tudom eldönteni. A rendszerváltás után tényleg nagyon megnőtt az érettségit adó képzések aránya, és ez nagyon-nagyon pozitív fejlemény volt. Hozzáteszem, a gimnáziumi érettséginek az aránya nem nőtt olyan nagy mértékben, tulajdonképpen a valódi oktatási expanzió a szakközépiskolákban zajlott. Egyszerűen azért, mert a szülők látták, hogy ahhoz, hogy a gyerek szakmával is tudjon boldogulni, érettségre van szüksége, mert a munkáltatók azt várják el. Vagyis nem igaz az, hogy a munkáltatóknak nincs szükségük érettségizett emberekre, mert pontosan azokra van szükségük.

– **Ez abszolút logikus, világos. Akkor miért nem erre tartunk?**

– Ennek több oka is van. Minden bizonyítást az egyik ok az, hogy a Kereskedelmi és Iparkamara jelentős nyomást gyakorol az oktatáspolitikára. Az érettségit adó szakképzés nagyon erőteljes expanziója azt jelentette, hogy mivel lecsökkent a szakiskolai tanulónak a részaránya, a szakiskolai képzésbe azok a gyerekek kerültek be, akik a legrosszabbul tanultak, akiknek nem jók az alapkészségei. Most tulajdonképpen azokat a gyerekeket szeretnék visszanyomni a szakiskolai képzésbe, akik eddig a szakközépiskolába mentek. Ez teljesen téves elgondolás! Azt feltételezik, hogy így jobb képességű gyerekek kerülnek a szakiskolába. Holott a tervezett átalakításoknak két ellenkező következménye lesz: egyrészt az átalakítások és a tankötelezettségi kor leszállítása nyomán a szakiskolába nem fognak bekerülni azok, akik eddig bekerültek. (Vagyis a leghátrányosabb helyzetű gyerekek, akiknek a szakképzés, ha nem is adott sok esélyt, de valamennyit mégis.) Azok a jobb képességű gyerekek pedig, akik eddig szakközépiskolába mentek, rosszabb tudással, rosszabb általános készségekkel fognak kikerülni a szakiskolából, mint ahogy kikerültek volna a szakközépiskolából. Különösen ilyen közismereti és egyéb óraszámok mellett. Azt gondolom, hogy mindez talán szolgálhatja a kamara rövid távú érdekeit, de az egész társadalom érdekeit semmiképpen.

– **Ráadásul az a vállalkozó, kamarai tag, aki részt vállal a szakképzésben, azért valami adóengedelményt is kap...**

– És lesz egy tanonca. Ha már nem lesz rá szüksége, akkor majd megszabadul tőle, és utána már nem nagyon foglalkozik azzal, hogy mi lesz a gyerekkel, amikor elmegy tőle, és nem tud újra elhelyezkedni.

– **Ezt a rövid távú gondolkodást hogyan lehetne ellenkező irányba fordítani? Mert ez nemcsak az egyén számára tragédia, hanem az ország számára is veszélyes.**

– Azt gondolom, hogy a szülők meg a leendő szülők még nem nagyon foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel, és nem is érzik annak a súlyát, ami történik majd. Nincs is ismeretük például arról, hogy szakiskolában egy héten egy matematika és egy magyar óra van. Én pedig azt gondolom, ez tényleg egy nagyon-nagyon rossz döntés, nagyon félreviszi az országot, és semmi mást nem tudok elképzelni, mint hogy mindenki a maga módján megpróbálja elmondani, hogy ez nem jó, és hogy ebből baj lesz.

– **Az oktatásban egy új elitet, egy új középosztályt akarnak „megcsinálni”?**

– Ezek az átalakítások a középosztály érdekeit is sértik. Hiszen azoktól az alsó középosztálybeli családoktól, akik eddig a szakközépiskolába írták a gyerekeiket – ami felemelkedési lehetőséget biztosított nekik, mert utána mehetek a felsőoktatásba, vagy szakmát szerezhetnek és elhelyezkedhetnek – elveszik ezt a lehetőséget. Tehát ezek az intézkedések nemcsak a legszegényebektől veszik el a felemelkedési lehetőséget, hanem az alsó középosztálybeli családoktól is. És amikor ezeknek a családoknak a gyerekei szakiskolába kerülnek, akkor az pont egy erős középosztály kialakulása ellen hat majd.

– **Egy pillanatra térjünk vissza a tanulmányhoz. Ugye ön is, ahogy a tanulmány több szerzője is, részt vett a Zöld könyvnek az elkészítésében. Nem fogja ez azt a kritikát kivívni, hogy önök egy másfajta oktatáspolitikai irányzat elkötelezettjei, és azért látják eleve rossznak a kormány elképzeléseit?**

– Ezzel nem tudunk foglalkozni. Mi egyszerűen tényeket sorakoztattunk fel. Elég

sokat. Minden állítás tényekkel van alátámasztva, ott vannak a táblázatok, az ábrák, minden táblázat, ábra alatt ott van, hogy milyen adatok, számítások alapján készült. A cél igazából az volt, hogy felmutassuk a tényeket, bemutassuk a helyzetet. Bizonyítsuk, hogy például azok a kijelentések, amelyek szerint annak, aki érettségizett, rosszabbak a munkaerő-piaci lehetőségei, mint a szakiskolát végzetteknek, egyszerűen tévesek. Mi nagyon szívesen vitatkozunk bárkivel, aki ugyancsak megpróbálja tényekkel alátámasztani a saját elgondolásait. Ennél többet mi nem tudunk tenni, de állunk elébe bármilyen vitának.

– **Nem félnék a retorziótól?**

– Erre megint csak azt tudom válaszolni, hogy nem is értem a kérdést, mi a tényeket sorakoztattuk fel. Ilyen viták korábban is voltak. Tulajdonképpen az, hogy túl sok a diplomás, az érettségiző, kevés a szakiskolás, időről időre előjött már korábban is. Szerencsére a korábbi kormányok nem gondolták, hogy lehetlenné kellene tenni a szak-középiskolai vagy a gimnáziumi továbbtanulást azért, hogy a gyerekek szakiskolai képzésbe kerüljenek. Volt törekvés az általános képzés meghosszabbítására, bár a módja vitatható volt, nem volt hatékony. A Kereskedelmi és Iparkamarának már korábban is voltak a mostanihoz hasonló elgondolásai és javaslati, amit akkor is vitattunk, és nem csak szűk szakmai körben. Egyik kollégámmal már 2007-ben pontosan ugyanerről írtunk a Figyelőben!

– **Valójában milyen Magyarország épül?**

– Azt gondolom, ha valóban megpróbálják a gyerekek 50 százalékát ebbe a nagyon-nagyon csökkentett szakismereti képzést nyújtó szakiskolába becsatormázní, akkor egy folyamatosan lesüllyedő Magyarország fog épülni. Akkor nagyon erősen lemaradunk a környező országoktól, azoktól is, akik hasonlóan indultak, mint mi. Ez sem a növekedésnek, sem az élet színvonal-emelkedésének nem nagyon tesz majd jót, és súlyos társadalmi következményei is lesznek. Látjuk azt is, hogy a volt szocialista országok közül vannak olyanok (például a lengyelek), amelyek nagyon okos döntéseket hoztak iskola-rendszerük átalakításakor, és ennek meg is van az eredménye.

(Folytatás a 7. oldalon)

FÁKLYÁT GYÚJTOTTAK A KULTÚRÁÉRT

A budapesti demonstrációval egy időben 19 vidéki helyszínen is tüntettek

Mintegy ezer ember gyűlt össze a Közművelődési és Kögyűjteményi Dolgozók Szakszervezete (KKDSZ) hívására a Magyar Tudományos Akadémia előtt január 20-án, hogy a kultúra és a kulturális dolgozók megbecsüléséért, béremelésért tüntessenek. A demonstráción beszédet mondott dr. Josef Krejbych (Európai Községi Szakszervezeti Szövetség – EPSU), Trencsényi László (Hálózat a Tanszabadságért), Gu-lyás Balázs, a netadótüntetés szervezője (Százeken az internetadó ellen Facebook-csoport), Schilling Árpád rendező (Krétakör), Földiák András, a KKDSZ elnöke, Papp Katalin muzeológus, a KKDSZ alelnöke, Csóti Csaba, a KKDSZ alelnöke, Mészáros Balázs, a KKDSZ országos elnökségének tagja. A szakszervezet petícióját – amelyben magasabb béreket és az intézmények pénzügyi megerősítését követelték – Kiss Ernő, a KKDSZ elnökségi tagja olvasta fel. A beszédek is a kultúra fontosságáról és arról a megrendítő bizonytalanságról szóltak, vajon érti-e a magyar kormány, mit jelent a kultúra. Idézhetnénk belőlük, ám ehelyett Trencsényi László beszédét közöljük teljes egészében, mert eszenciáját és lényegét fejezi ki a megmozdulásnak.

Trencsényi László beszéde, amely elhangzott január 20-án a „Gyűjtünk fáklyát a kultúráért” demonstráción

„Bevezetésképp köszönet azért, hogy tanár-ember is szót kaphat a kultúráért szóló demonstráción. Ebben bizonyára szerepet játszik az az álláspont, melyet egy XX. század végi magyar művelődéspolitikus fogalmazott meg – akkor, amikor még nem adta el 30 garasért magát: »A közművelődés takaróját az iskolában varrják.« Ehhez kapcsolódóan személyes okom is van részt venni ezen a demonstráción: a szemem láttára hasogatták szilánkká – mondhatni azeri baltával – a kultúra, a műveltség oszthatatlan egységét helyreállítani próbáló intézményt (300 ilyen volt az országban), az általános művelődési központokat. Az iskola államosítása kihúzta a szőnyegét a szépreményű innováció alól.

Rendhagyó irodalomórára készültem. Hoztam néhány verssort.

1. »A gazda bekeríti házát...« – Figyelmeztetem L. Simon Lászlót, nem az ő meggyeskertjére s cinkosai kertjeire gondolt Babits Mihály, amikor e sorokat leírta, hanem a diktatúrák elleni szellemi önvédelemre!

2. »van-e ott haza még, ahol értik e hexametert is?« (Radnóti Miklós)

– Érvényesül-e a gyerektársadalom joga a művelődéshez? Segítik-e a kultúrához

való hozzáférést az oktatási intézmények? Nem!

– 16 éves tankötelezettség
– beteljesül a szegregáció (már szabad is!)

– szakmunkásképzésből kivont közismereti képzés

– ideologikus nemzeti alaptanterv

– buta, hamis, hibás tankönyvek

– az iskolán kívüli művelődéstől megfosztás

– művészetoktatásból forráskivonás

– művelődő gyerekközösségek, így a gyerekszínházak elszorítása

– színházi gyermekműsorok árainak piaci helyzete

– gyerekfilmgyártás befagyasztása, mozik bezárása, még a vasárnapi plázabezárás is az utcára kergeti a serdülőket

– az iskolai tantervvel nem egybehangolt médiaszolgáltatás (iskolatévé, iskolarádió)

– 750 példányban jelenik meg a pedagógiai szakajtó „vezérhajója”

– elhalt a Kincskereső, az irodalmi gyerekklap a 70-es években 30 ezer példányban kelt el!

– Zánkán elrohad őrizetlenül a világhírű Gyermekalkotások Galériájának anyaga, ebek harmincadján az európai jelentőségű Ifjúságmozgalmatörténeti Múzeum stb.

3. »Meddig lesz hely, hol felolvasható?« (József Attila)

– A megfélemlített pedagógustársak már saját jogaikért sem mernek szót emelni

– Hát a gyermekek jogaiért?

– Az organikus értelmiség kialakulásának ellehetetlenítése a felsőoktatási ellenreformmal

– Vajon mikor korlátozzák az utcára szorított szólásszabadságot is?

Szegény az ország? Ezért a megszorítások? Ha igaz lenne, akkor is érvényesíteni kellene az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének előírását, mely szerint a »gyermek mindenek feletti érdekeit« válsághelyzetben is érvényesíteni kell.

Rádásként egy drámarészlet. Tiborc panasza a Bánk bánból.

– Ő csordaszámra tartja gyűlevész szolgálát... – Emlékeztet: a nádor megnyugtatta a panaszkodó jobbágyot, aki magára találva így felel: »Él még Bánk.«

Él még Bánk?»

A KORMÁNYOK RÖVID TÁVON GONDOLKODNAK

(Folytatás a 6. oldalról)

– Tulajdonképpen, ha most átverik ezeket az intézkedéseket, akkor mennyi idő kell ahhoz, hogy az egészet visszaállítsák, visszatérjünk egy normális európai trendhez?

– Azért is gondoltuk, hogy mindenképpen meg kell szólalunk, mert azok az évfázatok, akiket ez majd érint, el fognak veszni. Elég nagy létszámú olyan – most még – fiatal lesz a későbbiekben, akiknek utána az egész élete során folyamatosan problémái lesznek az elhelyezkedéssel a munkaerőpiacon.

– Azt lehet tudni, hogy körülbelül hány gyerek érintett?

– Mivel nem tudjuk még, hogy milyen arányban fogják korlátozni a továbbtanulást az érettségi adó képzésben, pontosan nem. Egy-egy évfázatban kevesebb, mint 100 ezer gyerek van ma Magyarországon, ezek közül most 7–10 százalék azok aránya, akik nem tanulnak tovább középfokú oktatásban. Ha a továbbtanulóknak 35 százaléka szakiskolába kerül, akkor egy-egy évfázatnak majdnem a

fele lesz vesztes, ha még ennél is nagyobb arányban kerülnek a fiatalok szakiskolai képzésbe, akkor még nagyobb hányaduk. Ha ez négy-öt éven keresztül így marad, az már 200-300 ezer fiatal. És még egy dolog, azért iskolákat szétrombolni sokkal könnyebb, mint felépíteni. Az nem úgy van, hogy most bezárunk egy iskolát, szélnék eresztjük a tanárokat, aztán gondolunk egyet, és újból megnyitjuk. Ahhoz is kell bizonyos idő, amíg felvesszük a tanárokat, pláne ahhoz, hogy olyan tanári munkaközösség legyen belőlük, amelyik tényleg hatékonyan tud együtt dolgozni.

– Van még valami, amit szeretne elmondani?

– Én mindenkit, aki elolvassa ezt a cikket, arra biztatnék, hogy olvassa el a tanulmányunkat (<http://www.econ.core.hu/file/download/bwp/bwp1501.pdf>), hogy nézze meg az ábrákat, és úgy alakítsa ki a saját véleményét. Mindenkit arra biztatnék, hogy amennyire lehetséges, próbálja meg megismerni a tényeket, és mérlegeljen.

– Köszönöm az interjút!

Millei Ilona

ÉLETFORMA-ÜTKÖZÉS

Lengyel László: ez nem az örökkévalóság rendszere, egy elitet kell leváltani

Ma egy nem nagyon vidám világban egy nagyon rossz állapotban levő, nagyon nem jól működő Magyarországon élünk. Ennek külföldi és belföldi okait, és az ebből a kegyetlen állapotból kivezető út lehetőségeit boncolgattuk *Lengyel Lászlóval*, a Pénzügykutató Zrt. elnök-vezérigazgatójával.

– *Milyennek látja Magyarországot helyzetét ma a világban, Európában?*

– Egy nagyon nem jól működő, nagyon rossz állapotban levő Magyarország él egy nem nagyon vidám világban, amelyben két – nálunk nem eléggé érzékelhető –, óriási fordulat következett be. Az egyik, hogy az amerikaiak visszatértek a világ középpontjába. Korábban úgy nézett ki, hogy átkerülünk egy másikba, a keleti szél világába, de 2014-ben már egyértelműen látszott, 2015–2016-ra pedig még világosabb, hogy az amerikaiak visszajöttek a térbe. Ők melegítik a világot gazdaságilag, az ő növekedésük hajtja előre, a többiek gazdasága lelassult. A kínaiak teljesítménye lement 10-ről 6,5-7 százalékra, az oroszok összeomlottak, Európa gazdasága lassul, inkább stagnál, Japáné stagnál. Ez mindenképpen más világ. A mi civilizációnk szemszögéből nézve azonban sokkal előnyösebb, hogy megint nyugati szél fúj, mert a keleti széllel csak egy tekintélyelvű állam durvaságai mellett lehet – esetleg – nagyobb gazdasági növekedést elérni. A világban lejátszódó másik nagy változás az etnikai vagy vallási fundamentalisták és a nyugatias életformát élők közötti, látható, érezhető, robanásszerű összecsapás. Az óriási vallási-etnikai hullámban pedig benne van a bárhol megjelenő, televíziós, internetes, mcdonaldsos, coca-colás életformával szembeni lázadás, düh, az agresszió. A nyugatias életforma szemszögéből nézve nincs jelentősége annak, ha valaki mohamedán vagy keresztény. A másik nézőpontból viszont az identitásnak nagyon nagy jelentősége van.

– *És akkor azt csinálod, amit én mondok.*

– És akkor lényegében azt csinálod, beleértve az öngyilkos terrorig mindent. Ennek része volt már 2001. szeptember 11., de az újdonság, hogy most európaias módon robog végig ez az összecsapás Skóciától Ukrajnáig. Megjelennek az autonómiát követelő nemzetiségek, a másik oldalon pedig ott ez az európaias valami, hogy mit akartok, hiszen már régen nem nemzetiségek, nemzetiek vagytok, hanem európaiak. Ebben a nyugati létformában most már nemcsak Amerika, Európa és Japán él, de Kínában legalább 450-500 millió ember, és Indiában is körülbelül ugyanennyi. Ez nem szegények és gazdagok,

nem szegény országok és gazdag országok ütközése, hanem valódi életforma-ütközés, ahol életmódok, létformák ütköznek. Persze van köze szegénységhez, gazdagsághoz, mert a társadalmi egyenlőtlenség nagyon fontos szereplője, de az is sokkal inkább életforma-egyenlőtlenségben jelenik meg. Egyébként bizonyos szempontból akarva-akaratlanul a magyar kormány és a Jobbik is a nyugatias életforma ellen lázad, csak nem terrorista eszközökkel.

– *Magyarországot azért ingadozik hol erre, hol arra, mert nem tudja, hogy merre lépjen?*

– Magyarország azért ellentmondásos, mert az elitünknek egy része – azt gondolom, hogy a többsége – felheccelte a nyugatias életformával szemben a társadalom nagyobb részét azzal, hogy magyarként, keresztényként, keresztény magyarként, sok tekintetben „pogány magyarként” jobban, másként, különbül élénk, mint a haldokló, csődbe jutott Nyugat. A békemenet „lázadóival” azt közölte, hogy becsületes keresztény magyar ember vásárnap nem vásárol, akkor csak a templom lehet nyitva, a családdal oda kell menni! Igenis, a nemzeti és a keresztény értékeket védelem alá kell helyezni, tudnunk kell, hogy mire nevelünk az oktatásban. Ezt én tudom, ennek következtében átalakítom az iskolarendszert, és ha ez neked nem tetszik, akkor menj ebből az országból! Ide gazdasági emigránsok ne jöjjenek, ellenben én gazdasági emigránsokat küldök ki ebből az országból, ha nem tetszett nekik az ország, akkor menjenek. Ez mind életformadöntés. Vannak persze gazdasági okai is, de az ebből származó összeg elenyésző ahhoz képest, amit ezzel üzeni akar a jövőnek. Ebben nem ingadozik. Ugyanakkor a saját felső elitjének, ennek a vékony krémnek szeretné a Nyugat összes előnyét biztosítani.

– *Mekkora ez a „kiváltságos elit”?*

– Azt gondolom, hogy nagyjából a társadalom 15 százaléka. Az elmúlt négy-öt évben minden eszközzel egyértelműen a felső- és a felsőközéposztály felé mennek a jövedelmek és a vagyonok. Ez a réteg lényegében elkezd úgy élni és gondolkodni, ahogy az orosz putyini felsőosztály. Az, amelyik már nagyon

régóta Londonban, Monte Carlóban vagy New Yorkban tart udvartartást, ám eközben a néptől nemzeti elköltezethez, puritán-ságot, erkölcsösséget, tisztességet vár el. Aki dolgozik, boldogul – mondta Kádár elvtárs, Orbán is ezt mondja. Dolgozni kell, boldogulni, én is dolgoztam, lám, boldogultam. Ez valójában azonban szembemenetel a nyugati típusú életformával, oktatási rendszerrel. Ennek következménye, hogy azokat az egyetemeket szorítja meg, amelyeknek van valami nemzetközi besoroltságuk (Corvinus, ELTE), és nagyon sok pénzből csinál egy közszolgálati egyetemet, amelynek a diplomája senki által el nem fogadható. A középfokú oktatásban ugyanúgy rányomultak a gimnáziumokra a Kádár-korból ismert jelszóval: „Vissza a technikumokhoz.” Akkor sem vált be, most sem fog, viszont a legrosszabb pillanatban csinálják. Amerika ugyanis nem azért tért vissza a világ élvonalába, mert valami praktikával élt, hanem mert a világ technológiai forradalmát ma is a Szilikon-völgyből irányítják. Amerika ma a világ technológiai, szellemi központja. Ma az Egyesült Államoknak és persze Nyugat-Európa néhány országának, elsősorban a briteknek van olyan egyetemi rendszere, amely a szükséges minőséget hordozza.

– *Azért érthetetlen számomra a magyar fordulat, mert én még emlékszem rá, hogy a társadalom nagyon a Nyugathoz akart tartozni. Hogyan lehetett ezt a nagy többséget ilyen hihetetlen vidéki, perifériális, visszahúzó pályára állítani?*

– Látja, hogy sikerült! Ennek több oka van, én hármat mondanék. Az első, hogy 1989–1990-ben nem az elit, hanem a vasmunkástól a titkárnőig, a textilgyári munkásnőtől a fűlázó vállalkozóig a rendszerváltó társadalom minden ízében egyetlen kívánsággal élt, hogy úgy éljen, mint az osztrákok, a bajorok, az északolaszok. Öt év eltelt, és nemhogy úgy éltek volna, de elvesztették az állásukat, sokan a biztonságos jövőbe vetett reményüket is. Kiderült, hogy olyan helyen él, ahol belátható időn belül nemhogy Ausztria nem jön, hanem örülhet, ha a tegnapi önmagát meg tudja őrizni, és lehet, még a gyerekének sem lesz jövője. Ez a rendszerváltás kezdetén különösen a kisvárosokban és a falvakban volt így. (Folytatás a 9. oldalon)

ÉLETFORMA-ÜTKÖZÉS

(Folytatás a 8. oldalról)

A kádári szocializmus azért volt speciális, mert a kisvárosok és a falvak relatíve gazdagabbak voltak, mint a főváros. A felemás, kétlaki, második gazdaságos életmódból kis egzisztenciák éltek ott biztonságban, jó minőségű házakban. Az agrárgazdaság összeomlásával, a vidék feldúlásával a kisvárosok és a falvak lényegében felérték a tartalékait. Azok a kétszintes, fürdőszobás házak, amelyeket a 80-as években valaki megépített, ma is állnak, de a benne élők már nyomorult nyugdíjasok, akiknek nagyon kicsi nyugdíjukból kell azt a házat fenntartani. A gyerekeik már mind elmenekültek onnan, aki meg ottmaradt, az tragikus körülmények között él. Elvesztette a funkcióját a falu.

– Miért?

– Mert megszűnt a tsz, és elvesztette a funkcióját a falvakat szervező kisváros. Azt gondolom, ez okozta az Európával szembeni legnagyobb csalódást. Ausztriában, Nyugat-Európában a falvaknak ma is van funkciójuk, ezek valójában városias települések, elővárosok. Nálunk ilyen nincs. Ha emlékeztetjük az ott lakókat, hogy a Kádár-rendszerben hogyan éltek, akkor egyszer csak kiderül, hogy ők tulajdonképpen a szocializmusnak lennének a hívei, mára pedig nem maradt semmi egyebük, mint a magyarságuk, a dűh, a Jobbikig elvívó gyűlölet, hogy Európa kirabolta őket.

– Mi volt a második csalódás?

– Az is nagy remény volt, hogy Budapest felemelkedik, metropolisszá válik. El is indult ezen a pályán, mára kiderült, hogy az elitje ezt elrontotta. Ebben benne van egyébként a szociál-liberális elit is vastagon. Szó sem lehet annak a nagy reménynek a beteljesüléséről, hogy utolérjük Bécset, pénzügyi központja leszünk ennek a régióknak! Sajnos nem voltunk elég jók. Az pedig, hogy Budapest áttutott jobbra, sőt még a jobbikosok is be tudtak jutni a városba, mutatja, hogy még itt is elő lehetett állítani a Nyugat-ellenes szemléletet. Remélem, hogy csak átmenetileg.

– **Hogyan lehetne ezen a szemléleten változtatni? Oktatással? Hogyan, amikor a tanárok nagy része is egyetért azzal, hogy magyarok vagyunk, nem kell Európa? Egyetemi tanárok büszkén vallják, hogy nem nevelik a diákjaikat, mert hogy nézne az ki...**

– Azt gondolom, abban, hogy rossz irányba fordultunk, az is közrejátszik, amit mond. A harmadik ok a csalódásra épp az volt, hogy

szellemi és gazdasági értelemben ez a világ, maga az értékrend tulajdonképpen ki volt találva a 80-as években. Ez volt a '68-as, a nyugati világból jól, rosszul lefordított, megmagyarított reformok időszaka. A „magyar reformata” – az egyetemi tanártól a vállalati vezetőn át a közigazgatásban dolgozóig – a 80-as évek végére többé-kevésbé tudta, hogy mit kell gondolni piacról, államról, iskolarendszerről, a gyerekek neveléséről. Az összes nevelési terv, minden strukturális változás, az iskola demokratizálásának, a porosz utas fejlődés alóli felszabadításának gondolata a nyolcvanas években már megszületett. Tele van a magyar politika olyan politikusokkal, akik ennek a résztvevői voltak. Abban az időszakban a pedagógustársadalom, ha nem is a legelején járt annak a mozgásnak, ami '89–90-ben mégiscsak átfordította ezt az országot, de vele együtt haladt. Behozták azokat a változásokat, amelyeket éppen most szüntetnek meg. Mára a reformok kifulladás. Komoly csalódás szellemileg, hogy az egyetemi professzorok nemhogy a diákjaikat, de önmagukat sem vezérlik. Szellemi újítás, gondolatok a gazdaságban, a műszaki tudományok jelentős részében utoljára a rendszerváltás előtt, a 80-as években voltak. Majdnem mindenki abból él, 20 évvel ezelőtti gondolatait melengeti.

– Tulajdonképpen a magyar értelmiség vesztett utat?

– Ebben az értelemben nagyon keveseknek sikerült azt a nagyon nagy ugrást lényegében megtenni, hogy éljenek a nyugati oldalra való áttutás lehetőségével. A magyar tudomány, például a pedagógiai, az oktatási rendszer egyszer csak szembetalálta magát azzal a kézzelfogható valósággal, amit addig hihetetlen távolságból látott csupán. Hirtenjében minden szempontból versenyeznie kellett a Harvarddal, az embernek napi szinten kellett beépülnie egy minőségileg magasabb szintű oktatási rendszerbe, ahol állandó versengés van az oktatók között, és napi szinten kell kitalálnia valami újat. Valljuk be, ha nálunk egyszer valaki megírta a doktori dolgozatát, utána évtizedeket élhetett nyugodtan, kihívás nélkül. Ezért érintette drámaian az egész magyar felső-, majd a közép- és alsófokú oktatást, hogy behozták Magyarországra a nyugati minősítési rendszert. Legalábbis ezt próbálta ez a kormány, de mivel hülyén vezették be, ezért senki nem ért belőle semmit. Szerintem még az sem, aki kiadta. Ezért nem is tudja senki megcsinálni. Valójában pedig egy teljesen nyugatias típusú rendszer. Ebben, ahogy a gazdaságban is, lemaradtunk. A tetejébe pont azokat az újításokat

nem léptük meg, amelyeket meg kellett volna, amelyeket csak mi tudtunk volna meglépni! Talán épp az oktatás mutatja a lemaradásunk okát a legjobban. Ez a lemaradás pedig közvetlen gazdasági, társadalmi tényezővé válik.

– Nemcsak hogy mindent lerombolunk, de még el is vesszük az oktatástól a fejlődéshez szükséges pénzt.

– Igen, és azt hiszem, hogy ez megint társadalomfelfogás kérdése. Orbán Viktoré szerintem nagyon konzekvens felfogás, amelyet bizonyos értelemben a Horthy-rendszerből már ismerünk. Akarok egy szűk elitet, megte-remtem számára a feltételeket. Ez a szűk elit, amelyet egyébként teljes lojalításra is kötelezek, meg fogja kapni a pénzt. Nincs is rá szükség, hogy mindenki elit iskolákba járjon. Magyarország kitűnőségét az a szűk elit fogja bizonyítani, amelyik agyilag meghaladja a nyomorult nyugatiakat. Az alatta lévő, hangyaszorgalmú munkásnépesség pedig megte-remti majd, amihez nem kell végzettség. Mint Ázsiában. A józan életű és józan gondolkodású magyar parasztnak négy osztály elegendő. Orbán ezzel a társadalomfelfogással egyáltalán nincs egyedül, a társadalom jelentős része is így gondolkodik. A tetejébe durván és könyörtelenül azt is kimondja, és a saját életformáján keresztül bizonyítja is, hogy ha te az elithez tartozol, akkor ostoba vagy, ha a magyar iskolarendszerbe adod a gyerekedet. Ha van elég időm, 12 évem arra, hogy előállítsam az önálló kasztomat, a régit pedig – bár nem vitatom, hogy hasznos volt, de – megsemmisítjük, nem engedjük szóhoz jutni, akkor a külföld majd csak velünk tárgyalhat, velünk tud egyezsre jutni. Belföldön pedig csak mi tudunk vezetni, egyedül mi vagyunk hivatottak a vezetésre. Az oktatási rendszer lehetetlenné is teszi, hogy a páriákból vezetők nőjenek ki. A Horthy-korszakban persze az elithez tartozást nemesi címekhez, grófi rangokhoz, az úri Magyarország uraihoz rendelték hozzá. Az orbáni koncepció ennek párttitkárisított, kádárista változata, ami egyben Orbán népszerűségének is az oka.

– Adhat-e okot a reményre, hogy ezek tüntetnek az utcán, hogy az MTA elnöke, kutatói felszólaltak az oktatás átalakításának irányára ellen?

– Reménykedni kell, ez helyes. Én azt hiszem azonban, hogy a tudományos életnek Magyarországon már korábban fel kellett volna emelnie a szavát az itt lejátszódó folyamatok ellen. Nagy jelentősége lesz ugyanis egy átalakulásban. (Folytatás a 10. oldalon)

ÉLETFORMA-ÜTKÖZÉS

(Folytatás a 9. oldalról)

Az utcáról adott esetben meg lehet dönteni egy kormányt, de nem lehet átalakítani egy országot. Nem gondolom azt, hogy a bölcsek és a tudósok kormányának kell jönnie, de azt igen, hogy a szellemi elitnek fel kell emelnie a szavát az ellen, ami itt folyik, mert a szakadékba vezet. De ugyanezeknek a tudományos grémiumoknak kéne megmondaniuk, hogy akkor merre tovább, mert enélkül nem fog tudni itt senki kormányozni.

– **De hát voltak ilyen körök. Hova lettek?**

– Voltak, még mindig vannak. Létezik a Szalay-kör, az Andrássy-kör és a Hetényi-kör, működnek. Írnak is. Az igazi kérdés az, hogy ez a szellemi teljesítmény eljut-e az értelmiség nagy táborához, például a pedagógusokhoz, találkozik-e az ő gondolataikkal. A kérdés az, hogy az MTA elnökének a gondolatai átmennek-e az értelmiség szélesebb köreibbe, hogy elgondolkozzanak azon, az a provinciális, magyarkodó, keleti szeles, én azt gondolom, hogy civilizáció- és kultúraellenes világ – aminek akarva-akaratlanul részesei –, az jó-e.

Én azt hiszem, hogy azért kellene ilyen nyilatkozatok, mert azok, akik nem is akarták feltétlenül szolgálni ezt a rezsimet, elkezdtek magukat szoktatni ahhoz, hogy ez a rendszer van, volt és lesz. A tüntetéseknél, Lovász nyilatkozatának, bizonyos értelemben a nemzetközi figyelmeztetéseknek is azért van jelentőségük, mert érzékeltetik, hogy a jelenlegi nem az örökkévalóság rendszere. Mert, ha erre rendezkedünk be, akkor ugyan nem lehet tudni, hogy mikor, de ugyanazokat a kérdéseket fogja felvetni, amelyek a Kádárkor eltűnésekor is felvetődtek. Amikor a gyerekek azt kérdezték a szüleiktől: te mit csináltál, azt kérdezték a tanáraiktól: te mit tanítottál. A kérdések újra fel fognak vetődni, ebben nincsen kegyelem. Mindig azt hisszük, ha eltűnnek a rendszer fő bűnösei, akkor mi, többiek simán megyünk tovább. De annak a pedagógusnak, aki 30 éven át tanít, szembe-sülnie kell majd azzal, hogy tanítványok sorát küldi ki úgy az iskolapadból, hogy azok még „magyar matematikát, magyart, történelmet stb.” tanulnak. Annak a felelősségét, hogy mit tanítunk, el lehet hátrítani, de mindennap be kell menni az osztályba, az előadóterembe.

– **Mindenkinek meglesz az a mentsvára, hogy nem tehetett mást...**

– Én ezt elfogadom, és én nem is gondolom azt, hogy nem ezt fogja válaszolni mindenki. Ez a „parancsra tettem” logikája. Az egészben az a kellemetlen, hogy pedagógusnak lenni több ennél. Feltéve, ha valaki nem azért megy be mindennap az iskolába, hogy a nem nagyon

magas pénzért letanítsa az óráját, aztán örüljön, hogy kijöhetett, mert végre megszabadult a gyerekektől. Pedagógusnak lenni azt jelenti, hogy valaki azért megy be az osztályba, hogy abban a 45 percen a világról az adott tárgy szemszögéből elmondjon valamit.

Azt, hogy ebből az országból az elmúlt három-négy évben elmentek a mi tanítványaink, 350-400 ezer fiatal, figyelmeztető jelnek tekintem. Azért ezt végig kellene gondolni. Mit tettünk mi ehhez hozzá? Mit adtunk nekik, amitől ők ebben az országban nem jutnak semmihez? Miért tanítottuk őket? És megtanítottuk-e őket arra, hogy Európában a mosogatáson kívül többre jussanak? Miért tanítok? A magyar tudomány nemhogy fel, hanem leépül, a magyar oktatás nemhogy fel, de leépül. Mihez asszisztálok? És ez az, amivel a pedagógustársadalomnak, a tudóstársadalomnak szembe kell néznie!

– **Hogy lehetne a pedagógusokat, a szülőket felrázni?**

– Azt lehet látni, hogy az oktatási rendszer miatt komoly ijedelem van a középosztályban. Először az egyetemi oktatásnál derült ki – nem véletlenül –, hogy nemcsak majmolásból viszik Európába vagy Amerikába a gyerekeiket, hanem mert meg vannak ijedve. Most, hogy érződik, a középiskolák omlanak össze, szinte mindenki alapítványi iskolába mentené a gyerekét. A szülőknél tehát működik a gyerekmentő akció. Ezért szerintem a szülőket most meg lehetne nyerni például jó iskolaszékek működtetésére. A pedagógusok felrázását bizonyosan át kellene gondolni. Pár napja beszéltem az Oktatói Hálózattal. Megértették, hogy a diáktüntetés nemcsak a kormány ellen robbant ki, hanem az oktatók ellen is. Pont azért, mert nincs semmiféle együttműködés az oktatók és az egyetemisták között, utóbbiak magukra maradtak. Az oktatók azt is megértették, hogy szoros együttműködésre volna szükség, mindennapos kommunikációra a diákokkal. Hogy nem lehet megvalósítani, annak leginkább az az oka, hogy a pénzek elvonása miatt megnöttek az oktatói terhek, és hihetetlen nagyságrendű csoportoknak kell óriási tömegű tananyagot a fejébe verni.

– **A közoktatás oktatóit kinek kéne felrázni?**

– Mindenkinek csak ajánlani tudom a magyar Euronewson azt az oktatási műsort, amelyet egyébként egy arab nő csinál, és az egyik Öböl-menti állam fizeti. Ebben mindig bemutatnak három vagy négy iskolai kísérletet. (Mi magyarok is szerepeltünk benne, az AKG-nak az a kísérlete, amikor a történelemtanár végigvitte az osztályt az '56-os emlékhelyeken.) Ezt a fajta kísérletezést érdemes

lenne visszavinni az osztályba. Az internetet a diákokkal való mindennapos együttműködésre is lehet használni. Amivel nem lehet mit kezdeni, az az, hogy nincs számítógép, vagy ha van, az iskolák döntő többségében nincs elképzelés arra, mire kéne használni. Nem akarom megbántani a pedagógiát, csak azt akarom mondani, hogy ebben a vonatkozásban a magyar iskolarendszer technikai felkészültsége, ahogy a tanárok erre való képessége és képzettsége is, alacsony szintű. Nem tudják elhelyezni ebben az egyébként hihetetlen robbanékony világban saját magukat, ezért nem tudják elhelyezni a gyerekeket se. Magabiztosan kéne tanítaniuk, de a magabiztos tanításhoz a magabiztos alapok eltűntek. Ezzel nincs mit kezdeni, ez nem működik!

– **Várhatunk valami jót is?**

– A magyar társadalom a kiábrándulások társadalma. Kiábrándult az előzőből, és mára, bármennyire is nem látszott meg ez a választásokon, a többség számára is kiderült, hogy a keleti út nem a győzelem útja. Azt még nem lehet tudni, hogy mit fogunk helyette csinálni, de ma egy szkeptikus, magát rosszul érző, depressziós társadalomban élünk, amelyik lemaradtnak érzi magát. A fiataljaink erre jöttek rá, és arra, hogy vissza kéne szerezniük, ha nem is egy élenjáró, de legalább egy felzárkózó helyet. Látjuk az egykor lehangyott, most minket lehangyó szomszédainktól, hogy néhány év jó politikájával nagyon gyorsan fel lehet jönni, ha a társadalomban van erre igény. Szerintem van – ez furcsán fog hangzani az én számból –, az igényt az 1965 és '85 közötti 20 év Kádár-rendszere táplálta bele. És azért volt egy jó évtizedünk a rendszerváltásban is. Van civilizált nevelésünk, amit most „elbunkósítottak”, de a fiataljaink nem fognak tudni ebben a barbár létben élni. Ennek az a következménye, hogy legkésőbb '18-tól biztosan egy másik irányba megyünk. Európának is meg kell oldania a maga problémáját, és abban mi is benne vagyunk, mint probléma. Szomorúan mondom, hogy ők kell, hogy részben megoldjanak minket, de meg kell, hogy oldjanak. Nyugatról is vissza fognak jönni a fiatalok, és valami mást csinálnak majd itt. Másképp fogunk élni. Ez nem vigasztalja az öregeket, akiknek az életük nagy része sajnos elpazarlódott, de én nem hiszek ebben a végletes és tragikus leszakadásban. Nem volt szükségszerű, hogy stadionépítésekre menjen el a pénz, nem volt szükségszerű, hogy itt mindent elloppanak. De ebből azért ki lehet jönni, nem kell ehhez sok. Nem igaz az, hogy a magyar társadalom a hülyék és a gazemberek társadalma. Ezért hiszek abban, hogy csak egy elitet kell leváltani.

– **Köszönöm szépen!**

Millei Ilona

AMIBŐL NEM SZABAD SZABÁLYT CSINÁLNI

Balog: nem az a baj, ha csak roma gyerekek járnak egy iskolába, hanem ha nem kapnak megfelelő oktatást

Az emberi erőforrások minisztere szerint nem azzal van baj, ha egy iskolába csak roma gyerekek járnak, hanem azzal, ha ott nem kapják meg a megfelelő színvonalú oktatást. **Balog Zoltán** erről a vs.hu-nak adott, január 26-án megjelent interjúban beszélt, ahol a felsőoktatási kancellárválasztás kapcsán kitért arra is: csak azért, mert valaki a politikában már sikeres volt, még nem feltétlenül politikai kinevezett.

A miniszter szerint az év végén elfogadott köznevelésitörvény-módosításból csak nagy rosszindulattal olvasható ki a szegregáció legitimálása. A készülő kormányrendelet éppen azt célozza majd, hogy egyházi vagy nemzetiségi fenntartás mögé bújva se lehessen valakit hátrányos helyzetben tartani, ellenben kötelező legyen őt hozzájuttatni egy bizonyos többletkez. Pontosan meghatározzák majd, hogy milyen plusz pedagógiai szolgáltatásokat kell nyújtani ilyen esetekben, illetve milyen garanciális részletszabályoknak kell érvényesülniük – jelezte.

Megjegyezte: a nyíregyházi Huszár-telepi iskola esete egy abszolút kivételes helyzet, amiből nem szabad szabályt csinálni. Ugyanakkor, ha valaki ilyen módon tud iskolát működtetni, pedagógiai pluszt hozzáadni, akkor csak azért bezárni, mert egy romatelep közepén van, szerinte egyrészt ostobaság, másrészt sérti azoknak a szülőknek az akaratát és alapjogát, akik oda akarják járatni a

gyerekeiket. Sérti a gyerekek érdekét is, akik ott sokkal több figyelmet, törődést kapnak, mint a több száz fős nyíregyházi központi iskolában, ahol elveszteknek érezték magukat – tette hozzá Balog Zoltán.

A miniszter a január közepén adott interjúban beszélt arról is: a szabad iskolaválasztás lehetősége Magyarországon ma ellentétben áll azzal, hogy azt szeretnék, együtt tanuljanak a gyerekek. De a területi elven túl az is fontos, hogy a gyengébb, hátrányos helyzetben lévő iskoláknak is megadják azt a pedagógiai többletet, ami azokat is vonzóvá és hatékonytá teszi – állapította meg.

Kitért arra: komoly vita van a kormányon belül arról is, hogy szükséges-e az állami rendszerben is annyi rugalmasság, ami másképp szabályozza az oktatást a hátrányos helyzetű térségekben, mint a fejlettekben, s ő maga a területi alapon eltérő szabályozás mellett áll.

Balog Zoltán olyan tervről tud, hogy megerősítik a szakképzést, de szavai sze-

rint semmifajta állami kényszert nem fognak alkalmazni. Aki gimnáziumba akar menni, az ezután is gimnáziumba fog menni, ha megfelel az ottani feltételeknek. Az a cél, hogy az a szakmunkáslétszám, amire szüksége van az országnak, és ami szükséges a magyar gazdaság erősödéséhez, rendelkezésre álljon – rögzítette.

A Színház- és Filmművészeti Egyetem kancellárválasztása kapcsán kialakult helyzetről azt mondta: csak azért, mert valaki a politikában már sikeres volt, még nem feltétlenül politikai kinevezett. Úgy gondolták, hogy *Papp Csilla* – aki időközben visszalépett, mert „nőként és anyaként méltatlannak tartotta az őt ért támadásokat” – alkalmas, mint ahogy jó szakembernek tartja a volt szentendrei polgármestert (*Dietz Ferencet*) is. „Én úgy gondolom, hogy jól mérlegeltünk, és ahol politikából érkezett ember volt a jelölt, annak is meggyőződöttünk az alkalmaságáról” – fogalmazott.

MTI

POLITIKAI LUFI

Emmi: a kormány elutasítja és elítéli a jogellenes elkülönítést

A kormány elutasítja és elítéli a jogellenes elkülönítést, elkötelezett a minőségi, esélyteremtő oktatás feltételrendszerének fejlesztése mellett – közölte az Emberi Erőforrások Minisztériuma (Emmi) az MTI-hez január 25-én eljuttatott közleményében.

A tárca a napokban megjelent véleményekre és nyilatkozatokra tekintettel ismételt hangsúlyozza: a kormány elutasítja és elítéli a jogellenes elkülönítést, amelyet az alaptörvény és más jogszabályok is tiltanak.

„A kormány és a tárca vezetése elkötelezett a minőségi, esélyteremtő oktatás feltételrendszerének fejlesztése mellett, amely kulcsfontosságú a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkózásának segítésében” – áll a közleményben.

A tárca meggyőződése, hogy „mind az erőszakos integrációt követelő, a valódi esélyteremtő iskolák ellehetetlenítését célzó, mind pedig az Országgyűlés kulturális és oktatási bizottságának elnöke által hangoztatott, a problémát mások emberi méltóságának megsértésével orvosolni vágyó kijelentések káros és rossz, társadalmi és etnikai feszültséget teremtő válaszokat kínálnak csupán egy valós problémára”.

A kormány olyan iskolákat, nevelési módszereket és

intézkedéseket támogat, amelyek segítik ezeknek a hátrányos helyzetű gyerekeknek a felzárkózását, együtt tanulását, majd későbbi együttélését – olvasható a közleményben.

A minisztérium *Dúró Dórának*, az Országgyűlés kulturális és oktatási bizottsága jobbkios elnökének kijelentéseire reagálva azt írta: a gyermekvédelmi rendszer jelenleg is részletesen szabályozott lehetőséget biztosít azoknak a gyermekeknek a kiemelésére, akik a fejlődésüket veszélyeztető környezetben élnek, ahogy a tanulásra vágyó társaikat zavaró gyermekek kezelésére is adottak a köznevelési törvényben szabályozott lehetőségek.

Az Emmi ezen szabályok szigorú és következetes alkalmazását várja el a fenntartóktól minden esetben – hangsúlyozták a közleményben.

Dúró Dóra január 24-én Budapesten beszélt arról, hogy pártja szerint egy párhuzamos osztályba vagy szélsőséges esetben bentlakásos iskolába kell kiemelni azokat a kezelhetetlen gyermekeket, akik zavarják normálisan tanuló társaikat. Közlése szerint a Jobbik le akar számolni az iskolai integrációt mindenáron erőltető „politikai lufival”, mert az – a párt szerint – az elmúlt 25 évben semmilyen előrelépést nem eredményezett.

Andrassew Iván

JÁRTÁNYI

Az öregasszony olyan lassan megy, hogy szinte nem látom a mozgását. Nekem fáj, annyira görbe. Nem lehet, hogy ne fájjon, ha valaki mélyebbre hajol járás közben, mint a dereka. És a lábai is annyira görbék, hogy folyamatosan azt képzelem: egyszer csak úgy, maguktól eltörek, mert még azt a pille, semmi súlyt se bírják, ami maradt abból az asszonyból. A botja nem nagyobb egy fakanálnál. Ha rátámaszkodik – mindig támaszkodik –, szinte a kezéig süpped a hóban. Fekete parasztasszony-ruhája annyira megszurkult, hogy ott, ahol már piszkos a hó, talán valaki széltől mocorgó rongydarabnak nézné, ha elesne.

Bozsza azt mondja, hogy valaha az egyik legszebb nő volt a faluban. Magas, egyenes járású, büszke asszony. Amikor férjhez ment, ingyen fotózta Maskara fényképész, hogy aztán a képét a kirakatába tehesse. „Örökre ott állhat” – ez volt a szerződésben. S úgy is volt, amíg a háború után Maskara fényképésztét el nem szövetkeztetették, ott volt a kép, majdnem méteres nagyságban.

Amikor a férje hazajött a háborúból, rajtakapta egy Márkus nevű falubelivel, akit azonnal meg is ölt, tizennégy késszúrással. Az asszonyt csak megverte, de annyira, hogy attól kezdve meggörbülten járt, és egyre tovább görbült és fonnyadt, míg aztán hatvanéves korára az orra már a dereka alá lógott.

A férje ötvenhatban tört ki a börtönből, hazajött, és a feleségét egy bizonyos Bogár nevű ember társaságában találta. De nem úgy, hanem csak beszélgettek. Bogár a konyhában ült, és éppen valami lábas fülét próbálta megjavítani. A féltékeny férfi meg akarta ölni, de Bogár gyorsabb volt, egyetlen szerencsétlen ütéssel a földre küldte. Valahogy beverhette a fejét is, mert soha nem ébredt föl, egyéves halálos kómába esett. Bogár – aki amúgy a görbe asszony gyerekkori szerelme volt – öt évet kapott. Amikor kijött, a családja szépen visszafogadta, és nemcsak a gyerekei, a felesége is megbocsátott neki. Ahogy a falu se találta bűnösnek.

A börtönben – ami inkább kényszer-munka volt – megfázott, minden izülete megkeményedett, végül húsz év múlva már alig tudta fölemelni a lábait. Előbb bottal, aztán botokkal, később mankókkal járt. Többen állítják, hogy hallották a templomban, amikor Istenhez könyörgött fájdalomában: vegye már el végre az életét.

Isten nem vette el. Hanem inkább megölte a fiát, akit egy autó ütött el, aztán a feleségét, aki szívbajt kapott, aztán a cukorbetegsége, a magas vérnyomás az agyára ment. Öt évig szenvedett, mire elpusztult.

A temetés után Bogár már mankóval se tudott járni, járókeretet kapott. Az egyetlen, szép lassan alkoholistává vedlő vénlányával élt együtt.

Mindennap átvárt a görbe asszonyhoz, akármennyire fáj is. Az enni adott neki, és talán beszélgettek is. De az is lehet, hogy csak hallgattak. Bozsza azt mondja, hogy ez az a két ember, akire rosszat senki nem mondott még a faluban. Talán babonából: nehogy úgy járjanak, mint ők.

A görbe vénasszony annyira lassan megy, hogy ha esne a hó, nem maradnának lábnyomok utána. Megáll a sarkon, kicsit oldalra fordul, hogy ne kelljen fölemelni a fejét, amikor benéz a Petőfi utcába. Áll, és szemmel láthatóan vár. Olyan sokáig, hogy arra gondolok, oda kellene menni, hátha valami baja lett. Görcs állt abba a görcsbe, ami ő.

Egyszer csak a harmadik ház kapuja kinyílik. Először a járókeret jelenik meg, aztán bólogatva, inogva kitotyog Bogár bácsi is, és elindul az asszony felé. Ő észreveszi, a falnak támaszkodik és fölemeli a botját. Nem lengeti, nem mozgatja, csak fölemeli. Nyilván üdvözlés gyanánt. Ámulom a szétfolyó időt, ámulom, hogy lehetséges a lelassulás: több mint tíz perc kell, hogy Bogár bácsi megtegye a harminc métert a görbe vénasszonyig.

Amikor már majdnem eléri, a kerítésem takarásában közelebb megyek hozzájuk, mert tudnom kell, mit mondanak, mit beszélhetnek egymáshoz.

– Már megint késtél, drágaságom – ezt mondta az az asszony.

TISZTESSÉG, TEHETSÉG, TUDÁS

Baranyi Ferenc Kossuth-díjas költőt köszöntötték barátai

A három T – no, nem az „aczéli tűr, tilt, támogat”, hanem – a tisztesség, tehetség, tudás jegyében köszöntötték barátai születésnapján **Baranyi Ferenc Kossuth-díjas költőt**, műfordítót az Erzsébetvárosi Községi Házban január 21-én. Ajándékot mégis a közösség kapott, hisz Baranyi Ferenc saját dalait, verseit **Kassai Franciska** előadóművész és **Csák Ferenc** operaénekes szívéhez szóloán szép előadásában, **Hegedűs Valér** zongoraművész avatott kíséretével hallgathatták a jelenlevők.

A művek megszületésének titkait pedig – ahogy szokta, igen szórakoztatón – maga a költő osztotta meg a hallgatósággal. Baranyi Ferencet a Hungarovox Kiadó vezetője, **Kaiser László** méltatta. Baranyi Ferencnek mi is boldog születésnapot, jó egészséget kívánunk! Kötményeiből kettőt mindannyiunk okulására bemutatunk.

TUDOD-E, MIT TESZEL?

Mikor csalóra adod a voksod:
tudod-e, mit teszel?

Mikor a karvalyt hattyúnak mondd:
tudod-e, mit teszel?

Mikor sugárként hódolsz a ködnek:
tudod-e, mit teszel?

Mikor nem sírsz, ha másokat ölnek:
tudod-e, mit teszel?

Mikor gyáván vagy színélve tapsolsz:
tudod-e, mit teszel?

Mikor botlás csak, hogy igazat szólsz:
tudod-e, mit teszel?

Mikor mosolygód csak, ami sanda:
tudod-e, mit teszel?
Mikor vak, süket vagy készakarva:
tudod-e, mit teszel?

Mikor nem hallod kételyedet meg
s nem nézed azt, mi kínos szemednek:
tudod-e, mit teszel?

Ha tudod – s írig élj megvetésben.
Ha nem – megbocsát Isten.
De én nem.

NE HIDD A FÉNYT ÖRÖKNEK

Várj meg, én kedvesem, sötétedik már –
és nélküled csak rettegés az alkony.
Jaj, nem tudok egyedül lenni immár,
mert félek s fádom itt a pusztá parton!
Pedig szép volt az erdő és a nádas –
hittük, hogy másnak is, nemcsak minékünk,
nem fáj a bántás, enyhült itt a bánat,
még az sem fáj, hogy sokszor kőre léptünk,

megtévesztett a sugárzás az égen,
aranya hullt a kőre, vízre, fára,
izzott a lomb, nem volt sötét a bérc sem –
s lám, árny maradt, csak árny maradt utána!
Sohase hidd a zengő fényt öröknek,
mivel a néma éjsötét örök csak.
A hold úgy ékesíti ezt a csöndet,
mint tigris karmai egy csepp körömlakk.

MIRE SZÁMÍTHAT A MAGYAR?

A szakemberek leginkább a kiszámíthatatlanság kritikájában jutottak konszenzusra

Jogbizonytalanság, kiszámíthatatlanság, államkapitalizmus: ezek a magyar gazdaság főbb jellemzői a szakértők szerint. A magyar gazdaság helyzete és kilátásai címmel rendezett konferenciát január 20-án a Republikon Intézet, ahol gazdasági szakemberek vitatták meg a magyar gazdaság állapotát, makroadatait és lehetőségeit, és az idei év költségvetésére koncentrálna foglalmazták meg szakmai álláspontjukat.

Csillag István (egyetemi docens, Óbudai Egyetem) szerint a mai szabályozási környezet „nem a törvény erején, hanem az erő törvényén alapul”. A tervezést gyengítő elem szerinte az adórendszer folyamatos, korábbi vállalásokkal ellentétes átalakítása – mint arra rámutatott, a Fidesz 2010-ben az akkor hatályos 53 adófajtát is sokallta, ehhez képest mára 87 adófajta létezik. Prognózisa szerint bárki kövesse a Fideszt a hatalomban, gazdaságpolitikáját ahhoz kell igazítani, hogy csak „romokat fog találni”.

Mellár Tamás (egyetemi tanár, Pécsi Tudományegyetem) áttekintése a 2010 előtti időszak kritikájával kezdődött: szerinte a Fidesz fontos kérdéseket tett fel kormányra kerülésekor, és azokra rossz válaszokat adott – „de attól a kérdések még ott vannak”. Választ kell adni a piacgazdasági modell működési hibáira, de erre nem a Fidesz államkapitalista, piackorlátozó válasza a megfelelő. Felül kell vizsgálni azokat a túlzó pozitív elvárásokat is, melyeket önmagában a külföldi tőke beáramlásától vártunk, de erre sem az a jó válasz, amit a magyar kormány tesz, amikor „harcolunk a külföldi tőke ellen”.

Török Zoltán (vezető elemző, Raiffeisen Bank) visszafogott prognózisa is egy, a mainál alacsonyabb, 2 százalék körüli növekedést tart inkább csak elképzelhetőnek, megjegyezve: ez egyúttal azt is jelentené, hogy a régiós versenytársak elhúznak mellettünk. Ő is a kiszámíthatóságot, a jogbiztonságot növelné a gazdaságpolitikában, de legalább ilyen fontosnak tartaná az oktatáspolitikát átalakítását, ugyanis e téren is komoly versenyhátrányt kell egyre inkább elszenvdünk.

Bokros Lajos (elnök, Modern Magyarország Mozgalom) arról igyekezett meggyőzni a hallgatóságot, hogy igen, lehet „nagy szerkezeti átalakításokat végrehajtani az államháztartásban akár egyik évről a másikra is”.

Duronelly Péter (senior portfóliómene-

dzser, Aegon Befektetési Alapkezelő Zrt.) üdvözölte, hogy a magyar politika rövid meg-ingástól eltekintve mára elismerte, hogy kiemelten fontos az államadósság mértéke.

Vértes András (elnök, GKI Gazdaságkutató Zrt.) szegényedést, rossz gazdaságpolitikát, 2009 óta zajló tőkevesztést lát az országban, a képzett munkaerő kiáramlása és az „önccsalástól hazudozásig” jutó kormány rontja tovább a helyzetet. Szerinte egyetlen cél immár a túlzott deficitjárás elkerülése a költségvetési tervezéskor, ami a közeljövőben szigorodó szabályok miatt egyre nehezebben lesz megoldható. A gazdasági jogalkotás folyamata Vértes szerint egyéni érdekekhez igazodik.

Palócz Éva (vezérigazgató, Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet) miközben több, a kormánnyal szemben megfogalmazott kritikában is osztozott, fontosnak tartotta, hogy az eredményeket is kiemeljük: ilyen például a pénzügyi egyensúly megteremtése.

EGYRE NYUGTALANABB A TÁRSADALOM

A gazdag gazdagabb, a szegény szegényebb lesz

Tovább nő a munkanélküliség a világgazdaság lassuló bővülése miatt a következő öt évben, miközben nagyobb lesz a gazdagok és a szegények közötti különbség is – derül ki a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) legújabb, foglalkoztatásról és szociális trendekről szóló jelentéséből. A jövedelmi különbségek továbbra is nőni fognak.

Az ILO adatai szerint 2019-re 212 millió ember lesz munkanélküli világszerte a mostani 201 millióval szemben. **Guy Ryder**, az ILO főigazgatója szerint „a válság 2008-as kezdete óta több mint 61 millióan veszítették el állásukat, előrejelzésünk szerint az évtized végéig tovább növekszik a számuk; a munkaerőpiacon nincs vége a válságnak, korai lenne megnyugodni”.

A fiatalok a legnagyobb vesztesek

Az Egyesült Államokban és Japánban javultak a kilátások, de Európában továbbra is nehéz a helyzet az ILO jelentése szerint. A válság által különösen érintett csoport a 15–24 éves fiataloké, csaknem 13 százalékon áll a munkanélküliségi rátájuk, és ez a jelentés szerint tovább nőhet a következő években.

A jelentés szerint a jövedelmi különbségek továbbra is nőni fognak, a leggazdagabb 10 százalék birtokolja a globális jövedelem 30–40 százalékát, míg a legszegényebb 10 százalék csupán 2–7 százalékát. Ez a trend aláássa az emberek bizalmát a kormányzatokban, és növeli a társadalmi nyugtalanságot – figyelmeztetnek a jelentés készítői. A társadalmi nyugtalanság szintje 10 százalékkal magasabb a 2008-ban mértnél világszinten.

„Nyugtalanítóak a trendek, de lehet javítani a gazdasági kilátásokon, ha kezeljük az alapvető gyengeségeket, különösen a kereslethiányt, az eurózóna stagnálását, ösztönözzük a kisvállalkozások befektetéseit, valamint teszünk a növekvő egyenlőtlenség ellen” – mondta az ILO főigazgatója.

Forrás: MTI

BELÁTÓBBAK LETTÜNK

Magyarországon nőtt egy év alatt a legnagyobb mértékben (14 százalékponttal 80 százalékra) azok aránya, akik szerint fontos a szegények segítése a fejlődő országokban – derül ki az Európai Bizottság által január 12-én nyilvánosságra hozott Eurobarometer felmérésből.

A fejlesztés európai éve alkalmából elkészült jelentés szerint az Európai Unió átlagában 85 százalék a fenti támogatói arány, ami egy év alatt 6 százalékponttal növekedett. A megkérdezettek közel fele hajlandó lenne többet fizetni a fejlődő országokból származó árukért, és 75 százalékuk az önkéntességet véli a leghatékonyabb segítségnek.

A jelentés szerint a magyar válaszadók úgy vélik, az EU egyik fő prioritása a fejlődő országokbeli szegénység kezelése kell, hogy legyen, s növelni kellene a fejlesztési segélyeket. Alig ötödük gondolja úgy, hogy egyénileg is segíteni lehet a szegénység felszámolásában, s nagyon kevesen vettek is részt tevőlegesen valamiféle ilyen akcióban. Az uniós átlaghoz – 49 százalék – képest azoknak az aránya is alacsony – 28 százalék –, akik hajlandók lennének többet fizetni a fejlődő országokból származó élelmiszerekért vagy más termékekért. A magyarok szerint a harmadik világbeli országok legnagyobb problémája az egészségügyi helyzet, az ivóvíz kérdése, az élelmiszer-biztonság és a mezőgazdaság helyzete. Az EU 2013-ban 56,5 milliárd eurónyi állami fejlesztési segélyt folyósított, ami a világszerte folyósított fejlesztési segélyek több mint felét teszi ki.

– pl –

Szüdi János

A RÁNCBA SZEDETT ORSZÁG

A szokásos menetrend szerint a törvénygyár december közepén átírta a köznevelés szabályait. A változásokat december 30-án hirdették ki, és január 1-jén hatályba is léptek. Az „égetően fontos”, „halaszthatatlan”, tanév közben bevezetett intézkedések között töröltek egy több mint húszéves szabályt – tudniillik véletlenül, ha nem is szó szerint átvettek egy, a tanulókra nézve kedvező előírást a közoktatási törvényből –, nevezetesen azt, hogy a szülő kérésére az iskola igazgatója engedélyezheti a már sikeresen befejezett iskolai évfolyam megismétlését. A módosító törvényhez fűzött indoklás szerint: „Nem indokolt az első évfolyamnál magasabb, eredményesen elvégzett évfolyamok megismétlését lehetővé tenni a későbbiekben. Nem is élnek jellemzően ezzel a lehetőséggel a szülők, ugyanakkor egyes esetekben visszaélésekre adhat alapot, hiszen a jelenlegi szabályozás alkalmas lehet lefékezni a tanuló előrehaladását szülői kérésre adott évfolyamokon, ugyanakkor mindez nem garantálja magasabb tudásszint elérését a számára.” Ebből az értelmetlen, kusza szövegből a valódi okokat nem lehetett kihámozni. Az „igazság” akkor derült ki, amikor a vizsgabonyolító hivatal néhány nappal az esemény előtt figyelmeztette a hat és nyolc évfolyamos gimnáziumokba felvételre készülőköt, hogy menet közben megváltoztak a jártékszabályok. A nagyon okos, körültekintő, minden csalásra érzékeny bürokrácia ezzel a változtatással akarta megakadályozni, hogy a hat, illetve a nyolc évfolyamos gimnáziumokba másodszor is jelentkezzen az a tanuló, akinek az előző évben nem sikerült bejutnia a hűn áhított iskolába. A hat évfolyamos gimnázium ugyanis a hetedik évfolyamon indul. Így az általános iskola hatodik évfolyamán tanulónak sikeresen teljesítenie kell a felvételi követelményeket ahhoz, hogy az állam által elvárt ütem szerint átlépjen a következő évben a gimnázium hetedik évfolyamába. A nyolc évfolyamos gimnázium az ötödik évfolyamon kezd, így az általános iskola negyedikeseinek kell sikeresen felvételizniük ahhoz, hogy meglegyen a folytatás a gimnáziumi ötödik évfolyamon. Ha a felvételi nem sikerült, akkor a tanuló maradt az általános iskolájában, és ott járt a hetedik, illetve az ötödik évfolyamra. Ha pedig („vissza”)élve a törvény biztosította jogokkal, az elvetemült tanuló egy évvel később újra jelent-

kezett felvételizni, sikeres vizsga esetén a következő évben a gimnáziumban megismételte az általános iskolában már „kijárt” hetedik, illetve ötödik évfolyamot. Ezt a „visszasságot” kellett megszüntetni. Igaz, a törvényjavaslat benyújtója szerint „nem is élnek jellemzően ezzel a lehetőséggel a szülők”, de ahol erős a kormány, ott rend van, s nincs helye a legkisebb kilengésnek sem. Ezért az állam még időben okosabb, éberebb volt mindenkinél, és a vizsga előtt néhány nappal megtiltotta, hogy a túlkoros tanulók felvételi vizsgát tegyenek. Amikor pedig kitört a botrány, az oktatási kormányzat „jogértelmezett”, így: a változások nem érintik azokat, akik már a hatálybalépése előtt benyújtották a jelentkezésüket. Ez az állítás persze nem igaz. Érintette. A hatályba léptető rendelkezések – miután csak a hatálybalépés napját jelölik meg – nem tesznek kivételt a vizsgára jelentkezők között. Így a kormányzati szövegmagyarázat nem vezethető le a törvénytörvégből. Igaz, a visszamenőleges szabályozás egy jobb korban, ha az hátrányt okoz, alkotmányosértő megoldásként tilos volt. Mint ahogy az egykori Alkotmánybíróság szerint alkotmányosértők a minisztériumi körlevelek, ha nem derül ki belőlük, hogy a leírtak nem kötelezőek.

Ezt a kormányt azonban semmi sem zavarja. Mindig kész értelmezni és félremagyarázni azt törvényt, amelyet szándéka szerint „elrontott” – hátha az érintettek nem veszik észre –, ha a számítása nem jön be. Most is ez történt. Miután az érintett szülők elég hangosak és befolyásosak voltak ahhoz, hogy szavuk elhallatszódjon az égis, megszületett a kormányzati mese. A hazugság most is pillanatnyi megoldást jelentett. Ha a tanuló nem kapott idegösszeomlást, elmehetett vizsgázni. De mi lesz később? Ezzel az egyszerű mondattörpöllyel megszünt ugyanis annak a lehetősége, hogy a félbehagyott tanulmányokat újrakezdjék, vagy a rosszszul megválasztott tanulási útvonalat korrigálják, illetőleg hogy szükség esetén felkészüljön valaki a pályamódosításra, vagy „csak úgy” bővítsé a tudását. Ezekben az esetekben ugyanis formailag általában meg kell ismételni a már elvégzett iskolai évfolyamot, évfolyamokat. Az évfolyamok számozása ugyanis az általános iskola első évfolyamától a középfokú iskola utolsó évfolyamáig folyamatos. A négy évfolyamos gimnázium, a szakközépiskola és a szakiskola a kilencedik év-

folyamon indítja a felkészítést. Így aki elvégezte a szakiskolát, az kijárja a kilencedik-tizenegyedik évfolyamokat. Ha gimnáziumba akar menni, akkor többkevesebb évfolyamot meg kell ismételnie. Aki szerzett egy szakképzettséget a szakiskolában, az nem mehet másik iskolába, mivel újra kell járnia a már elvégzett, azonos számozású iskolai évfolyamokat. Sokféle egyéb indoka is lehetett az évfolyamismétlésnek. Például a tanuló „épp-hogy” teljesíti az elvárásokat, ezért előreláthatóan a magasabb évfolyam elvégzése nehézségeket fog okozni számára. Szükség lehetett erre a megoldásra akkor is, ha más követelmények szerinti osztályban kívánta valaki folytatni a tanulmányait. Indokolt lehetett az évfolyam megismétlése iskolaváltás esetén is. Nem kizárt az sem, hogy valaki évfolyamismétléssel szeretné folytatni a félbehagyott tanulmányait, mert megváltoztak a követelmények, vagy egyszerűen elfelejtette, amit tanult. A jövőben csak az általános iskola első évfolyama ismételhető meg. Miért? Se gazdasági, se szakmai érvekkel nem támasztható alá ez a jogszerűítés. Arra persze jó, hogy a felelőtlen szülőket rákényszerítse a felelős pályaválasztásra. Az a szülő, aki nem képes gyermeke tizenégy-tizenöt éves korára eldönteni, hogy orvos legyen vagy kőműves, az nem alkalmas arra, hogy szülő legyen.

Ez az intézkedés része azoknak a kormányzati intézkedéseknek, amelyek célja az ország ráncba szedése. Beilleszthető ez a döntés a miniszterelnök budai Várba költöztetése, a minisztériumok vidékre telepítése, a taxik besárgíttatása, az utcák, terek átnevezése, a szobrok állítása és ledöntése, a fák kivágása, az üzletek vasárnapi bezárása, a só és cukor asztalokról való kitiltása, a bevezető utak fizetősé tétele, a napelemek megadóztatása közé. Ezeknek az intézkedéseknek fontos kormányzati üzenete van: kár ugrálni, nekem mindent szabad.

Sajnos, el kell ismerni, a hatalom stratégiája, hogy minden előzetes egyeztetés nélkül, az érdekeltek feje felett, sunyi módon titkolózva hozza meg a döntéseit, és kivételes gyorsasággal végre is hajtja őket, ez idáig többé-kevésbé bevált. El kell jönnie azonban annak az időnek, amikor minden egyes választó, aki változást szeretne, ráébred a mondat helyes tagolására: a kormányt leváltani nem kell félnek jó lesz ha mindenki egyetért én nem ellenzem.

(Megjelent a Galamuson január 24-én)

EGYELŐRE HELYES ALAKOK

Kifejezések, amiket szinte mindenki rosszul ír és használ

Az Anyanyelvápolók Szövetsége összegyűjtött néhány kifejezést, tipikus hibát, amivel szinte mindenhol lehet találkozni, olyan szavakat, amiket szinte mindenki rosszul ír. Elsősorban a helyesírásban jelentkező hibákról van szó, de sokszor előfordul, hogy azért írjuk le hibásan az alakot, mert nem ismerjük a két szó jelentésbeli különbségét – esetleg nem is tudunk róla, hogy különbség van köztük. Alább a példák.

Egyenlőre és egyelőre

Nagyon sokszor előfordul az egyenlőre helytelen használata olyan helyzetekben, amikor a jelen pillanattal kapcsolatos helyzetről beszélünk:

Ez helytelen alak.

Ilyen esetekben az egyelőre szó a helyes: Egyelőre még nem mosogatok el!

Ezzel szemben, az egyenlőre jelentése: valamivel teljesen megegyezőre. Például: Mindkét csapat két gólt rúgott, így egyenlőre áll.

- helyesen: Egyelőre nem megyek.
- vagy Egyenlőre áll a két csapat.

Légy szíves

Ha valakit megkérünk valamire, azt mondjuk, légy szíves. Míg kimondása nem, ám leírása már sokkal többeknek okoz gondot. A leggyakoribb a két szó egybeírása: légyszíves, ám előfordul sokszor az is, hogy a szíves lerövidül: légy szíves, légyszíves. De találkozhatunk a teljes hasonulás következtében a következő formákkal is: léccíves, lécci.

- helyesen: légy szíves

Nyitva tartás vagy nyitvatartás?

Az üzletek ajtaján hol egybe, hol külön látjuk.

Helyesen: nyitva tartás. Az Akh. szabályai alapján ha egy névszó (nyitva) és egy ige (tart) egymástól különírt jelölt határozós kapcsolatának igei tagjához képző (pl. -ó, -ó, -ás, -és stb.) járul (tartás), a különírást általában megtartjuk (nyitva tartás). Ha azonban képzőhalmozódás keletkezik, és az -ás (tartás) képző mellé még egy -i (tartási) képző is járul, akkor már egybeírjuk a névszóval, például: nyitvatartási idő.

- helyesen: nyitva tartás, nyitvatartási idő

Elséjén? 1-én? 1-jén? 1-én?

Az évet és a napot jelölő számjegyekhez a toldalékok pont nélkül, kötőjellel kapcsolódnak. A legtöbb esetben ez egyszerű: 12-én, 3-ától stb. Azonban az elseje kivételt képez. Sokszor láthatjuk leírva, hogy 1-én vagy akár ponttal 1-én. A helyes alak viszont az 1-jén, 1-jei, 1-ji.

- helyesen: 1-jén, 1-ji, 1-jei

Helység vagy helyiség?

Sokan nem is tudják, hogy a két szó között különbség van, így gyakran találkozhatunk olyan feliratokkal, amelyek azt hirdetik: Helység kiadó! Míg a hirdető valószínűleg arra gondolt, hogy egy terem/szoba kiadó, addig ez

a valóságban ebben a formában nem mászt jelent, minthogy egy település a kiadó.

A helység jelentése kisebb település, falu, míg a helyiség jelentése: meghatározott célra használatos épületrész. Így tehát mindkét forma helyes, ám csak a maga szövegtörvényében!

- helyesen: Helység mint település.
- vagy Helyiség mint épületrész.
- Petőfi Sándor: A helység kalapácsa

Igekötők helytelen használata

Még általános iskolában megtanultuk, hogy ha az igekötő és az ige között egy ige áll, akkor mindhárom szót külön írjuk. Azonban sokan ezt is elvétik, így születnek olyan alakok, mint megfogom enni. Önmagában a megfogom például helyes, ám mivel a meg igekötő nem a fogomra, hanem az enni-re vonatkozik (meg-enni), ezért a helyes alak: meg fogom enni.

- helyesen:
- ha a jövőben fogom megenni, akkor: meg fogom enni
- ha az enni-re vonatkozik és nincs jövő idő, akkor: megenni
- ha valamihez hozzányúlók: megfogom

Forrás: anyanyelvápoló.hu

KIHAGYHATATLAN GYÖNGYSZEMEK

Iskolai dolgozatokból szemezgettünk

A gyerekek különös módon fordítják le maguk számára a felnőttek szavait. A tanárokat is. Emlékszem, jómagam is így jártam, amikor kiváló osztályfőnökünk, Panni néni az általános iskola ötödik osztályában a lelkünkre kötötte, ha művelt emberek akarunk lenni, akkor nyitott szemmel kell járnunk a világban. Napokig kimeresztett szemmel róttam az utat az iskolától hazáig, sőt még a Nagykőrűra is elmentem, hátha ott többet látok. Nem láttam. Akkor még nem. Ma már tudom, mennyire igaz volt Panni néninek. Az alábbi, iskolai dolgozatokból származó vicces gyűjteményből kiderül, a félreértésekkel a mai gyerekek sincsenek másképp. (M. I.)

☺ Mit tartalmazott a jobbagyrendelet?

A jobbagyokat robotokra kell cserélni.

☺ Ki volt Hammurapi?

Egy kétméteres kőszobor.

☺ A mórok fedezték fel a mór stílust... Leginkább a spanyoloknál terjedt el, akik kiirtották a mórokat. A stílus maradhatott.

☺ IV. Béla idején járásokra oszlott az ország, a legismertebb járás a tatárjárás volt.

☺ Spanyolország legnagyobb hegyei a Piramisok.

☺ Ádám evett a tiltott fa gyümölcséből, ezért büntetésül feleségül kellett vennie Évát.

☺ Egyiptom őslakói a múmiák.

☺ A farkas felfalta Piroskát, de belebetegedett, mert Piroška romlott volt.

☺ István királyt a pápa felkente a trónra.

☺ A harangvirág a bimbambuszok családjába tartozik.

☺ Többféle kerek számot ismerünk, de a legkerekesebb szám a nulla.

☺ Az emberiség nem győz hálát adni Edisonsnak, akinek lángelméjéből kipattant a villamos, amely szikrájával hajtja a kocsit és benne az utast.

☺ A modern lakásokban távfűtésű gladiátorokkal fűtenek.

☺ A görög regék szerint minden hajóst elbűvölt a szirének szirénázása.

☺ Az volt a szép, amikor az éhen halt sereg kitakarodott az országból.

☺ A görög ábécé kezdete, alfa, béta, céda.

☺ Zrínyit a bécsi kamara által felbérelt vadkan ölte meg.

☺ Az őserdő olyan terület, ahová emberi kéz még nem tette be a lábát.

☺ A hajó jéghegynak ütközött, és elsüllyedt a Duna közepén. Innen gyalog folytatták útjukat.

EMLÉKEZNI MINDENNAPI KÖTELESSÉGÜNK!

Január 27. a holokauszt nemzetközi emléknapja: 1945-ben ezen a napon szabadította fel az Első Ukrán Front 322. lövészege a lengyelországi Auschwitz melletti koncentrációs tábor. A táborban és az altáborokban mintegy 7500, végsőkéig legyengült foglyot, többségükben nőket és gyerekeket találtak, több millió társuk már korábban elpusztult. A deportáltak közül ott 1,1 millió volt zsidó, de sok lengyel, szovjet hadifogoly és roma is volt köztük. A Magyarországról odahurcolt zsidók száma meghaladta 430 ezret. Közülük 325-330 ezren azonnal, érkezésük után haltak meg gázkamrákban, mintegy 25 ezren a későbbi szelekciók során veszítették életüket. Az ENSZ közgyűlése 2005-ben nyilvánította emléknaprá január 27-ét. Lengyelországban, a láger hírhedt, Arbeit macht frei (A munka szabaddá tesz) feliratú kapujánál 2015. január 27-én 42 állam képviselői hajtottak fejet az áldozatok emléke előtt.

- „Azon a helyen állunk, ahol összedőlt a civilizációnk, ahol bestiális módon meggyilkoltak több mint egymillió embert, túlnyomó többségében európai zsidót. Auschwitz arra a bűnös ideológiára emlékeztet, amely aláasta a világ pilléreit. Auschwitz tanulsága, hogy minden gyűlöletet el kell ítélni. Ezen a helyen állva elítéljük a gyűlölet, az antiszemitizmus és a xenofóbia minden megnyilvánulását. A nemzetiszocializmus mindenfajta relativizálása ellen nagyon határozottan fel kell lépni. A német nemzetiszocialisták a zsidók hatalmas temetőjévé változtatták országomat. Lengyelországnak éppen ezért kiemelt szerep jut az emlékezet megőrzésében.”
Bronislaw Komorowski lengyel elnök

- „Nem akarjuk, hogy a gyerekeink jövője olyan legyen, mint a mi múltunk, szembe kell szállnunk a rasszizmus és az antiszemitizmus minden megnyilvánulásával. Kezdetben mindnyájan idegenek voltunk Auschwitzban, később többségük a szürke füstben, a halálban egyesült. Hogy felejtsem el az elégetett testek átható szagát?”
Roman Kent, az USA-ban élő lengyel zsidó túlélő

- „A zsidókat Európában újból üldözik, csak azért, mert zsidók. A zsidó fiatalok megint félnek kipával a fejükön jární Párizs, Budapest, London, sőt Berlin utcáin. Úgy fest a helyzet, mintha inkább 1933-ban, mintsem 2015-ben élnénk. Auschwitzot a világ hallgatása okozta. Ne engedjük ezt újból!”
Ronald S. Lauder, a Zsidó Világkongresszus elnöke

- „Auschwitz nélkül nincs német identitás, emlékének megőrzése ezért Németország valamennyi polgárának közös ügye, származástól függetlenül. Auschwitz, a holokauszt, a náci rémtettek Németország történelméhez tartoznak, és ezzel mindenkinek szembe kell néznie, aki Németországban él, és tanulnia kell belőle. Rendületlenül törekednünk kell a történelmi igazság átadására és társadalmunk értékeinek elfogadtatására.”
Joachim Gauck német elnök

- „Auschwitzra nemcsak évfordulókon kell emlékezni, hanem minden egyes nap. Az emlékezéssel tartozunk az áldozatoknak, de Auschwitz emlékét a jelen és a jövő érdekében is meg kell őrizni, hiszen a holokauszttal, a náci Németország rémtetteivel való szembenézés révén kialakulhat az emberben egy finom érzék, egy vészjelző rendszer, amely figyelmeztet, ha megkérdőjeleződnek az együttélés alapvető értékei. Szégyen, hogy a mai Németországban fenyegetnek, szidalmaznak vagy megtámadnak embereket, csak azért, mert vállalják zsidóságukat, vagy kiállnak Izrael mellett. Szégyenfolt hazánkon, hogy zsinagógák és zsidó közösségi intézmények állandó rendőri védelemre szorulnak. Minden németnek kötelessége szembeszállni az antiszemitizmus és az embergyűlölet minden más formájával, megnyilvánulásával. Nem szabad eltűnni az utcákon megjelenő, szikrázó gyűlölet az azok ellen, akik új hazát keresnek Németországban. Az államnak, a társadalomnak, a polgároknak közösen gondoskodniuk kell arról, hogy mindenki szabadon és biztonságban élhessen nálunk, vallástól és származástól függetlenül.”
Angela Merkel német kancellár

- „Évek óta elviselhetetlen realitás, hogy az antiszemita cselekmények száma emelkedik Franciaországban. Az antiszemitizmus csapása miatt a franciaországi zsidók egy része elvándorlásra gondolkodik. Önöknek, zsidó vallású franciáknak itt a helyük. Franciaország az önök hazája. A kormány februárban átfogó javaslatot terjeszt elő a rasszizmust és antiszemitizmust büntető intézkedések megerősítésére.”
Francois Hollande francia államfő

- „Az amerikai nép tisztelettel emlékezik a 6 millió zsidóra és a több millió nem zsidóra, akiket a náci meggyilkoltak. Fejet hajtunk a soá túlélői előtt is, tudván, hogy sokuk azóta is sebeket őriz, és súlyos terheket hurocol. Az áldozatok és túlélők tisztelete azzal kezdődik, hogy még jobban tudatosítjuk magunkban minden egyes ember értékét és emberi méltóságát. Azt kívánja, hogy védjük meg az üldözötteket, és emeljük fel szavunkat a bigottság és a gyűlölet ellen. Az Egyesült Államok, mint a Nemzetközi Holokauszt Szövetség alapító tagja, a szövetség többi 30 tagországával és a partnerországokkal együtt ismételt hangsúlyozza, hogy legszentebb kötelességének tekinti a 2000. évi Stockholmi nyilatkozatban foglaltak betartását. A holokauszt minden áldozatáról megemlékezünk, fogadjuk, hogy soha nem feledünk, s az Auschwitzot túlélő író, Primo Levi figyelmeztető szavait idézzük: »Megtörtént, ezért újra megtörténhet... Bárhol megtörténhet.« Ma mindannyian megfogadjuk a legyilkolt millióknak és minden túlélőnek, hogy soha többé nem történhet meg.”
Barack Obama amerikai elnök

- „Az auschwitzhoz hasonló emberirtásnak soha többé nem szabad megisméltódnie. Mindig csírájában kell elfojtani a más népcsoportok iránti gyűlölet megnyilvánulásait, mert nem tudjuk, hány lépcső kell ahhoz, hogy ez megint egy történelmi katasztrófához vezessen.”
Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere

- „Auschwitz egy mérhetetlen szenvedés fájdalmát kiáltja, és olyan jövőért könyörög, amelyben a tisztelet, a béke uralkodik, és a népek egymásra találhatnak.”
Ferenc pápa

